

Збірник наукових матеріалів
XLII Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ»

6 квітня 2020 року

Частина 5

м. Вінниця

Актуальні проблеми сучасної науки, XLII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 6 квітня 2020 року. – Ч.5, с. 88.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XLII Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми сучасної науки», 6 квітня 2020 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Педагогічні науки

<i>Гураль О.І.</i> ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ	5
<i>Давидова Г.Ю.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ СИМУЛЯТОРІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.....	9
<i>Дудник С.В.</i> МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.....	14
<i>Жванія О.І., Красник К.В.</i> ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	19
<i>Запорожець О.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	24
<i>Ібрагімова Л.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	27
<i>Калінкіна Н.В.</i> ЕТАПИ РОЗВИТКУ УСПІШНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ.....	31
<i>Калюжска Н.С.</i> КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	35
<i>Король Н.В., Куцик О.Г.</i> ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	41
<i>Лазарева І.О., Чуланова Г.В.</i> МОВНА ГРА НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	44
<i>Левченко І.М.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ОХОРОНИ ПРАЦІ	47
<i>Мельник Т.В.</i> ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	53
<i>Мельничук В.О.</i> ПОНЯТТЯ «КОМЕРЦІЙНИЙ СЕКС» У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ ТА НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	56
<i>Мишковська І.С.</i> ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК БАЗОВОЇ ЯКОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	62
<i>Мірошніченко Л.В.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	68

<i>Молявчик Л.С.</i> ФОРМУВАННЯ КАРТИНИ СВІТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	71
<i>Овсянко Г.В.</i> ЧИТАННЯ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ У КУРСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЯ	75
<i>Павлишина О.С., Павлишина К.І.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ	80

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

Гураль Оксана Ігорівна
викладач кафедри
англійської мови технічного спрямування №1
Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського"
Київ, Україна

Особистісні якості викладача вищого навчального закладу відіграють важливу роль у вихованні і навчанні студентів, оскільки він постійно перебуває у сфері уваги молодих людей. Викладач є для студента і взірцем, і засобом виховного впливу на нього. Студент, наслідуючи викладача, переймає його знання, вміння, манери тощо. Знання педагога, його кращі моральні й вольові якості є потужним засобом переконання і впливу на студента.

Педагогічна майстерність – сукупність якостей особистості, які забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності педагога [1].

Складовими професійної майстерності є професійні знання, педагогічна техніка, педагогічні здібності, педагогічна моральність, професійно значущі якості, зовнішня культура.

Професійні знання є фундаментальною основою педагогічної майстерності і охоплюють три блоки навчальних дисциплін: психолого-педагогічні, фахові, соціально-гуманітарні.

Педагогічна техніка передбачає наявність трьох груп умінь: здійснювати навчально-виховний процес, виховну роботу; взаємодіяти зі студентами, управляти ними в процесі різноманітної діяльності; управляти собою, своїм емоційним станом, мовленням, тілом, що виявляється у поведінці. Педагогічні вміння допомагають формуванню професійної позиції викладача, дають змогу отримати результат, адекватний цілям, задумам.

До педагогічних здібностей належать комунікативність, креативність

(творчість), рефлексія (аналіз власного психічного стану); перцептивні (здібності до сприйняття нового), інтелектуальні, організаторські. [3]

Педагогічна моральність передбачає гуманістичну спрямованість особистості викладача і охоплює його ціннісні орієнтації, ідеали, інтереси. Втілюється вона в педагогічній позиції викладача, у виборі конкретних завдань навчально-виховного процесу, впливає на взаємини зі студентами, визначає гуманістичну стратегію педагогічної діяльності.

До професійно значущих якостей зараховують доброзичливість, об'єктивність, вимогливість, самостійність, самоконтроль, порядність, оптимізм, наявність педагогічних здібностей. Ці якості підвищують продуктивність та ефективність педагогічної діяльності. [4]

Усі ці компоненти-характеристики створюють передумови для перетворення педагогічної діяльності на мистецтво. Досягнення цього є тривалим і складним процесом. У цьому процесі виокремлюють кілька етапів (Р. Піонова):

- Професіоналізм. Ним володіє випускник вищого педагогічного закладу. У процесі самостійної роботи в навчальному закладі триває його професійне зростання, вдосконалення, але інтенсивніше й цілеспрямованіше. Ефективність цього процесу залежить від установки на самоосвіту і самовиховання, від наявності відповідної програми. Крім того, викладач може вчитися в педагогів-майстрів, аналізувати роботу досвідчених колег, відвідувати семінари, курси, брати участь у наукових і практичних конференціях.

- Педагогічна майстерність. У процесі діяльності психолого-педагогічна культура викладача зростає. Окрім репродуктивної діяльності, він займається педагогічним моделюванням, пошуком нових елементів у навчально-виховному процесі, його вдосконаленням. Одночасно розвиваються педагогічні здібності, якості, збагачується методичний арсенал. Однак розвиток структурних компонентів педагогічної майстерності відбувається нерівномірно. До педагога-майстра звертаються за порадою та досвідом менш досвідчені колеги.

- Педагогічне новаторство. Викладач-новатор вносить принципово нові ідеї у навчально-виховний процес, розробляє нові методичні системи,

створює нові педагогічні технології. Внаслідок цього не лише підвищується продуктивність професійної підготовки студентів, а й змінюється якість. Стати педагогом-новатором допомагають високий рівень теоретичної і практичної підготовки, інтелектуальні здібності, творчий склад розуму.

Удосконалення педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу має ґрунтуватися на таких принципах (В. Гринькова):

а) комплексність, яка полягає в необхідності відпрацьовувати всі елементи в комплексі. Наприклад, викладач, що дбає про свій зовнішній вигляд, отримує гарні результати (елегантний костюм, зачіска до лиця, вдалий макіяж тощо). Водночас якщо він не володіє своїм голосом (говорить голосно або дуже тихо), то досить швидко у педагогові розчаровуються;

б) індивідуалізація, за якої кожного викладача вирізняють індивідуальний стиль, своєрідність жестикуляції, міміки, голосу, постави;

в) самовдосконалення, що передбачає постійний процес підвищення рівня власної професійної майстерності;

г) дотримання професійної культури, що полягає в інтелігентності, педагогічній етиці, педагогічному такті, емоційній стійкості та ін.;

ґ) концентричність, за якої кожне нове вміння, яке розвиває викладач і яке поступово трансформується у звичку, має ґрунтуватися на попередніх знаннях, вміннях і навичках;

д) активність, завдяки якій відбувається процес самовдосконалення;

е) цілісність, що означає перехід від роботи з елементами до роботи із системними компонентами і системою загалом. Це дає змогу підняти рівень педагогічної техніки, що впливає на рівень зростання педагогічної майстерності;

є) єдність особистісного і дійового, що передбачає самовдосконалення в умовах певної діяльності особистості;

ж) перспективність, тобто бачення близької і далекої перспектив, робота на перспективу, що стимулює діяльність щодо самовдосконалення.

Процес оволодіння педагогічною майстерністю має певні особливості;

– не можна вдосконалити свою педагогічну майстерність, не займаючись постійним вивченням власної методики, і навпаки, не можна вивчати методику, не вдосконалюючи її;

– не можна вдосконалити свою майстерність, не використовуючи досвід колег;

– вивчення своєї методики і методики колег можливе лише у практичній діяльності;

– по-справжньому можна вивчити методику свого колеги, лише допомагаючи йому;

– вдосконалення і самовдосконалення викладача не має меж.

Отже, педагогічний досвід показує, що за наявності доброї професійної підготовленості, педагогічної компетентності, розвинутих особистісних властивостей кожен учитель або викладач може досягнути позитивних результатів у навчанні, вихованні, емоційно-вольовому загартуванні учнів. У цьому контексті доречним буде навести висловлювання Ш. Амонашвілі: «Не бог народжує педагога-майстра. Учителем не народжуються, а стають. Майстерність учителя можна опанувати» [5].

Література:

1. Деркач А.А. Методолого-прикладные основы акмеологических исследований. – М., 1999. -392с. – С.307-308.

2. Зязюн И.А. Основы педагогического мастерства: учебное пособие для высш. уч. заведений / И.А. Зязюн. – К.: Вища школа, 1987.

3. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник для вищих навч. закл. / І.А. Зязюн. – К.: Вища школа, 1997. – С. 35, 79 – 80.

4. https://pidruchniki.com/70124/pedagogika/pedagogichna_maysternist_vikladacha_vischogo_navchalnogo_zakladu

5. Амонашвили Ш.А. Психологическая основа педагогического сотрудничества: книга для учителя / Ш.А. Амонашвили. – К.: Освіта, 1991. – С. 32, 62, 103.

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ СИМУЛЯТОРІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Давидова Г.Ю.

викладач вищої категорії

ЗКР НУ «Запорізька Політехніка»

м. Запоріжжя, Україна

Сучасні студенти мають отримувати знання, що відповідають вимогам роботодавця. Володіли інформаційно-комунікативними технологіями та останніми розробками.

У процесі навчання та підготовки майбутніх спеціалістів, для забезпечення практичних навичок та формування у них відповідних професійних компетентностей, можливе використання ігрових симуляторів.

Про важливість даної проблеми йдеться в низці законодавчих освітніх документів та концепцій, зокрема в Законі України «Про вищу освіту» та Національній доктрині розвитку освіти.

Вагомий внесок у теорію навчальних ігор було зроблено А. А. Вербицьким, Л.С. Виготським, Д. Б. Ельконіним, Г. П. Щедровицьким та інші. При цьому ігрові технології навчання та застосування інтерактивних ігор у вищій школі досліджували А. С. Алексеєнко, М. В. Атрюшина, Л. О. Вернер, О. В. Безпалько, О. В. Гречановська, Н. М. Кравець, І. М. Мельничук, О. Я. Савченко, Г. П. Щедровицький та інші сучасні вчені й педагоги-практики. [1]

Важливість і необхідність упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зокрема й ігрових симуляторів, у навчанні обґрунтовують закордонні експерти й вчені (М. Баррос (V. Barros), А. Бейкер (A. Baker), К. Вернер (C. Werner), А. Дантас (A. Dantas), Е. Наварро (E. Navarro), А. Ван дер Хук (A. Van der Hjek)). Адже ІКТ входять у всі сфери діяльності людини, а також мають позитивний вплив на освіту, оскільки відкривають можливості для впровадження абсолютно нових методів викладання і навчання. [3]

Ігрові симулятори використовуються в різних сферах, дозволяючи точно відтворити процедуру керування транспортним засобом, симулятори морської навігації, авіа та космічних польотів. Вони мають велику кількість варіантів реалізації основних цілей. Симулятори створюють максимально реальну ілюзію управління апаратом, механізмом або персонажем. Тим самим в ігровій формі даючи користувачу досвід і практичні навички.

Взявши до уваги актуальність проблеми та проаналізувавши матеріали, впровадила дану методику на своїх дисциплінах.

Щоб дати змогу студентам вчитися в ігровій формі, допомагати зацікавити їх в набутті професії використовую ігрові симулятори.

Вперше я познайомилася з симулятором ММІКurs. Це безкоштовна програма, створена для навчальних цілей і служить для візуалізації роботи принтера, клавіатури та мікропроцесора, дозволяє симулювати їх роботу. На той час було неймовірно побачити всі етапи роботи з середини.

В дисципліні «Діагностика та ремонт засобів обчислювальної техніки» на практичних заняттях використовую ігрові симулятори:

- програма для вивчення комп'ютерних мереж Netemul;

Також безкоштовна програма, створена для навчальних цілей. Досить проста в управлінні, добре працює у різних версіях ОС, має зручний інтерфейс (Рис. 1).

Рис. 1 Інтерфейс програми Netemul

На практичній роботі студенти індивідуально вигадують свій обчислювальний центр (ОЦ), визначають сферу діяльності та кількість робочих

комп'ютерів (ПК). Обладнання необхідно об'єднати в глобальну мережу підключаючи необхідні компоненти, самостійно налаштовують ПК (задаючи IP адреси), виконують тестування мережі (відправляють пакет даних, вказуючи з якого на який ПК він повинен надійти по протоколу TCP), досліджують процеси які відбуваються в мережі.

Якщо студент допустив помилку, то з'явиться відповідне повідомлення, програма дає можливість її виправити та протестувати з початку. Якщо все вірно , відбудеться анімація пакетів, що рухаються по мережі.

Інтерфейс можуть створювати як з однією так і з декількома мережними картками, що збільшує варіанти виконання завдання.

- програма TELEMART;

Дана програма є частиною мережі admitad, пропонує один з найбільших в Україні асортиментів в сфері комп'ютерних комплектуючих.

На практичній роботі студенти індивідуально виконують онлайн підбір комплектуючих для ПК, мають змогу знайомитися з новими трендами, підбирають якісні комплектуючі і втілюють в життя ідеї та проекти, пов'язані з комп'ютерами. При цьому повинні не лише вкластися в задану вартість, а і врахувати сумісність компонентів. Прораховують можливість підбору комплектуючих для апгрейда (модернізації комп'ютера) зібраної моделі.

Якщо студент не вірно підібрав компонент, програма інформує його про помилки або проблемні місця майбутньої збірки, які можливо усунути в режимі онлайн.

- програма SiSoftware Sandra;

Вона не є безкоштовною, але надає на місяць безкоштовну демонстраційну версію. Цього часу достатньо для вивчення. Має зручний інтерфейс (Рис. 2).

На практичній роботі за допомогою набору утиліт програми студенти в режимі клієнт/сервер виконують діагностику заданих компонентів комп'ютера (отримують інформацію про центральний процесор, чіпсет, відеоадаптер, порти), встановлених програм і інших пристроїв, під'єднаних до ПК. Аналізують не лише свій комп'ютер, але і заданий комп'ютер з локальної мережі.

Рис. 2 Інтерфейс програми SiSoftware Sandra

2018 році з'явилася нова програма симулятор PC Building Simulator. В цьому році планую ознайомлюсь з нею (Рис. 3). Програма дозволяє навчити не лише підбирати комплектуючі для ПК, але і лагодити та налаштовувати справжні комп'ютери. На наступний навчальний рік хочу запропонувати її студентам як проект на семестр.

Рис. 3 Підбір крмплектуючих

Її перевагою є те, що розробники уклали ліцензійні контракти з провідними виробниками комп'ютерного заліза. Це дає можливість в режимі реального часу та по цінам що відповідають сучасним прайсам виконувати збір ПК в ігровій формі. Це допоможе студентам зрозуміти призначення кожного з компонентів та підвищити свій рівень знань, при переході на вищі рівні та виконанні значно складніших завдань. Такі як встановлення симуляції операційної системи в якій

встановлюються ряд програм, що дозволяють оцінити характеристики, продуктивність і якість роботи зібраного ПК, результати близькі до реальних.

Програма має кілька режимів: «режима кампанії» та «свободная игра», «учебный режим» що дозволить студентам з різним рівнем знань вибрати цікавий їм режим та експериментувати з будь-якими компонентами, в незалежності від їх ціни.

Опираючись на дослідження іноземних та вітчизняних вчених та власний досвід, можна зробити висновок, що люди краще сприймають інформацію наочно та в ігровій формі, маючи можливість самостійного дослідження, ніж книгу, сприйнятливість людського мозку більше до візуального сприйняття фрагментів інформації. Студенти вчаться аналізувати, аргументувати свою думку, приймати рішення. Створювати кінцевий продукт, спираючись на завдання та виділені ресурси в реалістичній формі. Мають можливість декількох видів сценаріїв для вирішення завдання, проаналізувати результати та помилки.

Відповідно до проведеного дослідження та власного досвіду виявила перспективу використання ігрових симуляторів для формування професійних компетентностей та поглиблення практичних навичок на новітніх платформах, оперувати знаннями отриманими на парах.

Ігрові симулятори не замінюють, а доповнюють форми навчання.

Планую і надалі розробляти методіку застосування ігрових симуляторів для формування професійних компетентностей. Розробляти методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни «Діагностика та ремонт засобів обчислювальної техніки» з використанням ігрових симуляторів.

Література

1. Наумов В.В. Проектирование корпоративного электронного курса / В.В. Наумов. – Новороссийск : Верная линия, 2012 – 104 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002.– № 26. – С.
3. Полякова В. А., Козлов О. А. Воздействие геймификации на информационно-образовательную среду школы: научная статья. – Журнал «Современные проблемы науки и образования». – 2015. – № 5

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Дудник С.В.,

заступник директора

з виховної роботи, викладач мистецтва

Донецького вищого училища

олімпійського резерву ім. С. Бубки

Сучасне українське суспільство становить складне перехідне суспільство, у ньому продовжується формування системи базових національних цінностей. Мистецтво вишукує свої, історично найбільш дієві засоби впливу на людину й суспільство. Завдяки цьому значно зростає роль мистецтва у формуванні національної свідомості громадян, особливо молоді. Як зауважує Т. Борисова, «Історичною місією сьогодення є формування людини-творця з високими громадянськими якостями, яка була б соціально й духовно зрілою. І тут мистецтво повинно бути засобом духовно-практичного освоєння світу» [1; с.144].

Низка педагогічних досліджень підтверджує особливу роль музичного мистецтва в духовному, національному та естетичному становленні учнівсько-студентської молоді (О. Апраксіна, Л. Масол, С. Мельничук, В. Ражникова, та ін.). Сучасна популярна естрадна музика, випереджаючи інші види музичного мистецтва, стає пануючою формою дозвілля. Вплив популярного естрадного музичного мистецтва на особистість, зокрема, на її естетичну свідомість, емоційно-почуттєву сферу відображено в соціологічних дослідженнях Б. Бриліна, В. Дряпіки, І. Климук, О. Семашка.

Мистецтво - це особливий вид духовно-практичного освоєння дійсності за законами краси. Особливість цього освоєння полягає в тому, що воно виступає в художньо-образній формі, і визначається в тому, що: за його допомогою людина здатна сприймати світ, що оточує її у цілісності; воно може проникати в найпотаємніші куточки людської душі, хвилювати й робити людину величною; воно безпосередньо контактує з емоційною сферою особистості, найбільш

рухливою та пластичною сферою людської психіки; за допомогою мистецтва ідея втілюється в такій формі, яка збуджує емоції, активізує уяву, викликає особливі переживання, які називають естетичними, або художніми.

Художні емоції виникають лише при зустрічі з соціально-історичним, вагомим, важливим для багатьох. Вони є наслідком не механічного, пасивного, а неодмінно творчого сприймання, яке підносить людину, розвиває її уяву та інтелект. Взаємодія почуттєвої та інтелектуальної сфер під час сприймання твору мистецтва надає враженню особливої сили. Тому визнають такі функції мистецтва: суспільно-перетворювальну, пізнавально-евристичну, художньо-концептуальну, передбачення, інформаційну та комунікативну, виховну, навіювання, естетичну, гедоністичну [2; с.168-169].

Виховна функція мистецтва полягає у впливі на особистість через естетичний ідеал, який виявляється як у позитивних, так і в негативних образах. Мистецтво дозволяє людині пережити інші життя як свої, збагатитися чужим досвідом. Цей досвід виступає як художньо організований, узагальнений, осмислений митцем.

Музика виникла ще на зорі існування людства. Спочатку вона виконувала ритуальну функцію, повторюючи ритм трудових рухів, полегшувала виконання роботи та сприяла цьому. Музика створює особливі звуки, які не існують у природі і які не існують поза музикою. Але в основі своїй музичний звук має подібність до інтонацій людини, ці інтонації завжди емоційно насичені, сплетені з людських почуттів. Музика говорить з людиною «безпосередньою мовою душі», хвилює людину, викликає багато емоцій. Тому музика - це не відображення предметного світу, а відображення людських почуттів та думок.

Музичне мистецтво, впливаючи на емоційну сферу людини, її почуття, повинно привертати її думки й волю на досягнення ідеалу. Воно володіє низкою рис, які виділяють його як особливу форму людської життєдіяльності. У своєму змісті твори музичного мистецтва виражають думки й почуття людей. Твори музичного мистецтва мають на меті поєднання в собі певних соціальних цілей: соціальну дію на людину, можливість дати їй естетичну насолоду, принести

радість спілкування з мистецтвом і викликати відповідну реакцію почуттів і думок, залишити слід у духовному світі особистості, тобто закликати суспільство не тільки до відображення, а й до перетворення світу. Тому стає цілком незаперечним вплив музики на формування різних сторін особистості, включаючи й національну свідомість. А через спілкування з народною музикою людина глибше пізнає його історію, трансформовану в думи, пісні тощо, розкриває невідомі сторінки культури свого народу, живиться його духовними здобутками [3; с.138].

За О. Вишневським, одним з рівнів засвоєння національних цінностей у процесі становлення національної свідомості є етнічне самоусвідомлення, так званий «стихийний патріотизм», що ґрунтується на засвоєнні рідної мови, звичаїв свого краю, пісень, історії тощо [4; с.6 - 7]. Тобто серед чинників, що справляють найбільший вплив на процес становлення національної свідомості, потрібно назвати музичне мистецтво.

Духовні цінності кожної нації визначають її місце й роль в історії людства. Питання збереження та розвитку української культури, зокрема, музичної, нерозривно пов'язано з проблемою відродження української духовності. За визначеннями Д. Чижевського та М. Костомарова, характерною рисою української ментальності є емоційно-чуттєвий характер української душі [5,с.7]. Неодмінною рисою української душі стала її пісенність.

Пісенний фольклор містить у собі неоціненний матеріал для вивчення традиційних етико-естетичних засад українського народу, а також відображає еволюцію ідеалів, яка відбулася в процесі історичного розвитку нації.

Саме до народної пісні зверталися дослідники українського менталітету. На пісенний матеріал спиралися у своїх наукових працях М. Костомаров, О.Потебня, М. Драгоманов, В. Антонович, М. Сумцов, І. Франко, М.Грушевський та ін. фольклористи, історики, літературознавці.

Народна пісня репрезентує традиційне бачення українцем прекрасного, огидного, високого, низького, трагічного, комічного, героїчного, відображає стереотипи поведінки етносу, які тісно пов'язані з його світоглядними уявленнями. Вона є складовою народної педагогіки, оскільки містить у собі систему етичних еталонів

та ціннісних орієнтацій. Тому вона посідає вагоме місце в системі народної педагогіки як сукупності емпіричних знань у справі виховання, бо наповнена дидактичним змістом та пов'язана зі звичаями, обрядами, святами, що супроводжують найважливіші події нації, окремої особистості. Сьогодні у прогресивній вітчизняній музиці високо цінується музичний фольклор як важливий чинник народних традицій.

У музичному фольклорі яскраво виражені гуманістичні ідеї, пов'язані з розумінням людини як частини, природи й певних, властивих їй здібностей. Народна музика - це найдавніша ланка етнопедагогіки. Усна пісенна творчість українців підносила ідеал людини, яка прагнула до знань, цінувала розум більше за багатство. Сповнена гуманізму пісенна творчість народу сприяла розвитку ініціативи, допитливості, дієвості, уважного ставлення до духовних потреб людини, її естетичних запитів. Наприклад, українські колискові пісні - перше, що чує дитина - містять величезний шар соціально-етичних еталонів та настанов. Значення музики як чинника національного виховання особистості полягає і в морально-естетичному характері її впливу: емоційний зміст твору стає стимулом для формування та вияву почуттів, емоційним фоном життя й діяльності людини. Ось чому думи та історичні пісні, виконувані кобзарями та лірниками, відігравали значну роль у житті народу. І. Франко мав усі підстави писати, що «думи та пісні виховували нові покоління, вливаючи в них з материнським молоком того самого геройського духу, котрим жили батьки» [7; с.21].

У думах та історичних піснях, у конкретних образах, подіях, ситуаціях відображено картини минулого нашої землі, уявлення про подвиг, мораль. Науковці виділяють три основні теми історичних пісень — це боротьба проти турецько-татарських нападників та польських і московських загарбників [8; с. 160].

Досліджуючи українську народну пісню з часів Київської Русі й до середини ХХ ст., зокрема, Г. Ващенко виявив, що в ній передаються характерні риси українського світогляду, а саме: щирий патріотизм, любов і пошана до батьків та свого роду, культ дружби и побратимства, свідомість своєї людської гідності, почуття честі, чистота почуття кохання, любов до праці, непереможна любов до волі й ненависть до рабства й неволі, працелюбство, любов до своєї хати

та своєї землі, віра в Бога [9; с. 121-138]. Отже, звернення до народної пісенної творчості при формуванні національної свідомості є досить логічним і дієвим.

Одним зі шляхів оновлення української естрадної пісні є творче переосмислення, звернення на новому рівні до національних фольклорних джерел, які завжди були й залишаються життєдайним струменем відродження та розвитку музичного мистецтва. Саме тому сильні сторони української естради пов'язані із зображенням національного «обличчя» при врахуванні впливу світової музичної гри.

Так, «зоряним часом» сучасної української пісні стали пісні ХХ ст. [9; с. 260]. Прагнучи надати національній традиції оригінального, адекватного часові звучання, композитори намагалися залучити до типових, апробованих професійним мистецтвом зразків фольклорні мотиви. Народними стали вважати пісні «Два кольори» (слова Д. Павличка, музика О. Білаша) та «Пісню про рушник» (слова Малишка, музика П. Майбороди), які виконав Дмитро Гнатюк, тому що були наповнені великою любов'ю до рідної землі, батьківського порога, рідної матері.

Найбільш цікавим явищем останньої третини ХХ ст. стало злиття фольклору з такими різновидами естрадної музики, як джаз, рок та поп-музика, що сприяло створенню власних музичних напрямів на фольклорній основі в українській популярній музиці. Водночас у колах широкої громадськості виникає занепокоєння у зв'язку з поширенням у молодіжному середовищі явищ масової культури із заниженими естетичними критеріями. Тому проблема українізації молодіжної музичної культури є актуальною поряд з іншими як складник духовного відродження нації.

Таким чином, потрібно сказати, що музичний фольклор був і є носієм національних ціннісних орієнтацій. І щоб зберегти національну самобутність у сучасній масовій музичній культурі, потрібно повернутися до українських національних джерел як дієвого формування національної свідомості.

Література:

1. Борисова Т. Б. Мистецтвознавчі аспекти підвищення кваліфікації працівників культури/Т. Б. Борисова//Актуальні питання культурології. - Рівне : РДГУ, 2006. - Вип. 4.

2. Философский словарь/под ред. И. Т. Фролова. - М. 2001.

3. Єгорова І.В. Управління процесом формування національної самосвідомості на уроках музики в сучасних умовах /І. В. Єгорова // Управління національною освітою в умовах становлення і розвитку української державності : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. - К. : ІЗМН, 2012.

4. Вишневський О. Ще раз про народження громадянина: Національне і громадянське у сучасному українському вихованні / О. Вишневський // Освіта. - 2002.

5. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. - Нью-Йорк : Накладом Ради оборони і допомоги Україні Укр. конгресового комітету Америки, 1991.

6. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія : Вибрані праці з фольклористики й літературознавства/М. І. Костомаров. - К. : Либідь, 2004.

7. Павленко В. М. Етнопсихологія / В. М. Павленко, С. О. Таглін. - К. : Сфера, 2006.

8. Франко І. Творив 20-ти томах/І. Франко.-К. : Освіта, 2005.-Т. 16: Літературно-критичні статті.

9. Героїчний епос українського народу: Хрестоматія. - К : Либідь, 1993.

УДК 378

Педагогічні науки

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Жванія О.І.,

викладач спеціальних дисциплін,

Красник К.В.,

студентка

Козелецький коледж ветеринарної медицини

Білоцерківського національного

аграрного університету,

смт. Козелець, Україна

В українському суспільстві на сьогодні найактуальнішим залишається питання про конкурентоспроможність спеціалістів ветеринарної медицини в

умовах ринкової економіки, стрімких технологічних змін, глобалізації суспільства. Вирішення даної проблеми безпосередньо залежить від працівників освітньої сфери, бо саме від професійної компетентності викладача залежить формування конкурентоздатності, ключових і професійних компетентностей студентів, їх спроможності увійти у світовий глобальний простір.

Освіта сьогодні змінюється і змінюється разом із часом. Час диктує де далі нові вимоги до викладача, які повинні володіти інноваційними технологіями навчання, методиками активного навчання, бути здатними генерувати інноваційні ідеї, сприяти професійному самовизначенню студентів. Освітній процес у закладах освіти має спрямованість на потребу в розвитку педагогічної творчості викладача, засвоєнні педагогічних інновацій, в створенні умов неперервної освіти викладачів.

Реалії життя свідчать, що сучасний викладач має постійно здобувати й узагальнювати нові знання з різних джерел і володіти технологіями їх передавання в коледжі. Сьогодні висуває перед педагогами такі вимоги, як професіоналізм, мобільність, здатність до творчого використання на практиці потоку інформації, що швидко зростає. Сучасний коледж потребує «нового» викладача, який творчо думає, володіє сучасними технологіями освіти, уміє самостійно конструювати педагогічний процес в умовах конкретної педагогічної діяльності, володіє умінням прогнозувати свій кінцевий результат.

Професійна компетентність студентів – один із основних напрямів реформування сучасної системи освіти. Це фахівці які повинні володіти професійними вміннями і навичками, високим рівнем професійної компетентності та здатності застосовувати теоретичні надбання на практиці. Саме тому на сучасному етапі модернізації системи освіти й виховання в Україні особливої гостроти й актуальності набувають питання підвищення й розвитку професійної компетентності викладачів.

Професійна компетентність викладача обумовлює його педагогічну майстерність. На думку А.С. Макаренка, педагогічна майстерність – це знання особливостей педагогічного процесу, уміння побудувати і привести у рух. За глибокими переконанням А.С. Макаренка, оволодіти педагогічною майстерністю

може кожен педагог за умови цілеспрямованої роботи над собою. Вона формується на основі практичного досвіду. Проте не кожний досвід стає джерелом професійної майстерності. Таким джерелом є лише педагогічна діяльність, осмислена з точки зору суті, цілей і технологій, сплав особистісно-ділових якостей і професійної компетентності педагога[1].

Отже, однією із основних умов реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці студентів Козелецького коледжу ветеринарної медицини БНАУ є практична готовність викладача. Зміст практичної готовності викладача виражається у зовнішніх (предметних) вміннях, тобто в діях, які можна спостерігати. До них належать організаторські і комунікативні вміння. Нагадаю, що організаторська діяльність викладача забезпечує залучення студентів до різних видів діяльності й організацію діяльності колективу, яка перетворює його із об'єкта в суб'єкт виховання. Мобілізаційні вміння викладача обумовлені привертанням уваги студентів і розвитком у них стійких інтересів до навчання, праці та інших видів діяльності; формування потреби у знаннях, праці, інших видах діяльності; озброєння студентів навичкам навчальної роботи; формування в студентів активного, самостійного і творчого ставлення до явищ навколишнього середовища шляхом створення спеціальних ситуацій для прояву вихованцями моральних вчинків.

Інформаційні вміння пов'язані не тільки з безпосереднім викладанням навчальної інформації, а й з методами її отримання та обробки. Серед них – вміння і навички роботи з друкованими джерелами і бібліографування, вміння здобувати інформацію з інших джерел і переробляти її відповідно до цілей і завдань педагогічного процесу[2].

Варто зазначити, що освіта в Україні має перебувати не просто на високому рівні, але й бути цікавою для студентів. Навчання не може бути якісним, якщо не спрощено умов для розвитку кожного студента. Студенти мають бути зацікавлені. І тут на допомогу приходить викладач, який володіє та впроваджує інноваційні технології. Особливістю цих інновацій може стати створення атмосфери довіри, творча взаємодія, діалог, що стимулюють

самореалізацію викладача й студента. Творча діяльність викладача – це не відмова від універсальних педагогічних традицій, а їх варіативність залежно від індивідуальних особливостей й загальної підготовки групи.

Інноваційний процес має певну циклічність: починається з виникнення інновації та закінчується фінішем, що говорить про завершення її існування й потреби початку нового циклу. Тому процесу провадження інновацій у навчальному процесі доцільно розподілити на основні етапи, врахувавши теоретичну та практичну підготовку викладачів. На підставі всебічного аналізу необхідно своєчасно коригувати темп та зміст оновлення педагогічного процесу, накреслюючи нові перспективи роботи[1].

Ще хочеться відмітити, що однією з ознак інтерактивної педагогічної взаємодії є **створення ситуації успіху**, яка полягає в створенні педагогом комплексу зовнішніх умов, що викликають отримання задоволення, позитивних емоцій тими, хто вчиться. Для цього під час оцінювання діяльності студента необхідно підкреслювати цінність, значення досягнутого результату, індивідуальних досягнень студента, відзначити і підкреслити позитивні уміння в навчанні. Є недопустимим порівнювати досягнення одного студента з досягненнями іншого. В той же час це і право студента на самооцінку, оцінку діяльності викладача.

Отже, на наш погляд, поняття «професійна компетентність» являє собою сукупність знань, вмінь, навичок, способів діяльності, професійно важливих психологічних якостей, необхідних фахівцю ветеринарної медицини для здійснення ефективної професійної діяльності. Вона є результатом підготовленості фахівця, якісною характеристикою володіння професійною діяльністю і передбачає усвідомленого прагнення особистості до даної діяльності. Компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців полягає в набутті та розвитку у студентів під час навчання набору ключових, загально-галузевих та предметних компетентностей, які визначають його успішну професійну діяльність. Компетентності включають професійні знання та уміння, що характеризують кваліфікацію, такі якості як ініціатив-

ність, співпраця, здатність до роботи в колективі, комунікативні здібності, уміння вчитися, оцінювати, логічно мислити, відбирати і використовувати відомості.

Отже, проаналізувавши психолого-педагогічну літературу ми прийшли до висновку в контексті нашого дослідження про те, що ми розглядаємо професійну компетентність майбутнього фахівця ветеринарної медицини як необхідний рівень та обсяг знань і досвід з виду професійної діяльності, а професійна компетенція – це сукупність доступних для вимірювання чи оцінювання умінь, знань і навичок, набутих упродовж навчання і необхідних для виконання певного виду професійної діяльності[4].

Світовий досвід підготовки фахівців у коледжах доводить, що найголовнішою навичкою, яку здобуває студент під час навчання, є вміння під професійним кутом зору сприймати будь-яку наочну, вербальну інформацію, самостійно осмислювати, приймати рішення, оцінюючи його можливі наслідки, визначати оптимальні шляхи реалізації цього рішення, тобто розвивати ключові і професійні компетентності висококваліфікованого фахівця ветеринарної медицини.

Література:

1. Думеницька, С. Є. Розвиток інноваційної діяльності / С. Є. Думеницька // Управління школою. – 2014. – № 13-15.
2. Заманов, А. Педагогічна інновація як фактор розвитку системи управління / А. Заманов // Директор школи – 2010, – № 5.
3. Про освіту: Закон України / Нормативна база. – К.: 2017 р.
4. Хлебнікова, Т. М. Управління розвитком професійної компетентності вчителя / Т. М. Хлебнікова // Управління школою – 2013. – № 7-9.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Запорожець О.М.,

викладач іноземної мови

КЗ « Бериславський медичний коледж»

Херсонської обласної ради

В сучасних умовах формування висококваліфікованих фахівців будь-якої сфери професійної діяльності неможливо уявити без залучення студентів до самостійної позааудиторної роботи, яка стає дієвим інструментом управління їх самостійною пізнавальною діяльністю, що дозволяє поглибити та розширити отриманні знання. В даному питанні важливе місце займає фахова й методична підготовка викладача, який повинен організувати самостійну роботу студентів так, щоб вона сприяла вирішенню логічно побудованих дидактично - пізнавальних завдань, забезпечувала стабільну мотивацію студентів до пізнавальної діяльності та базувалася на високому рівні їх самоконтролю та самоорганізації.

Самостійна робота студентів є однією із складових освітнього процесу, більша частина якої припадає на позааудиторну форму організації навчального процесу. Тому, важливо визначити її співвідношення з аудиторною роботою та забезпечити студентів чіткими інструкціями щодо вирішення освітніх завдань та навчальними матеріалами, або посиланнями на їх джерела. Важливим є супровід (консультування) у ході виконання самостійної роботи, її оцінення з використанням засобів заохочення та стимулювання студентів за її якісне виконання.

У сучасній педагогіці серед найдієвіших методів організації самостійної роботи студентів слід виділити ті, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації навчального процесу та сприяють розвитку навичок критичного мислення. А саме:

- проблемно - пошуковий метод;
- метод проектного навчання;

- метод застосування новітніх інформаційних технологій навчання.

Сучасна підготовка майбутніх фахівців повинна бути зорієнтована на володіння ними іноземною мовою, що передбачає адекватне користування засобами усної та писемної комунікації як в особистій, так і в професійній сферах діяльності. Аудиторні заняття з дисципліни не здатні вирішити дане завдання в повному обсязі, оскільки оволодіння мовою – процес довготривалий і вимагає постійної роботи з боку студентів. Тому, самостійна робота стає дієвим інструментом у процесі глибокого засвоєння мовно – комунікативних одиниць.

Цінними ресурсами, в даному випадку, можуть слугувати автентичні тексти, як носії не лише інформаційного матеріалу, а й культурологічні зразки загального та професійного спрямування. Тому, робота з ними (фахові статті з періодичних видань та Інтернет ресурсів), на яку не вистачає часу на практичному занятті є актуальною. В даному випадку доцільно використовувати завдання пошукового характеру: виписати фахову лексику, терміни; проаналізувати назви статей, скласти план до них, підготувати висловлювання на основі опрацьованого матеріалу, тощо.

Дієвим елементом організації самостійної роботи студентів з англійської мови є й використання відеоматеріалів. Це урізноманітнює діяльність студентів, та дає можливість працювати з автентичними зразками мови, що особливо актуальним в умовах відсутності іншомовного мовного середовища.

Використання методів проектного навчання дозволяє вдало інтегрувати отримані раніше знання студентів навколо вирішення поставленої освітньої проблеми. Це дає можливість закріпити отриманні знання та пошуку нових ідей.

Проектна діяльність цінна тим, що в ході її виконання студенти вчаться синтезувати та аналізувати навчальний матеріал, що дає їм досвід в організації власної пізнавальної діяльності та закладає основи самоосвіти.

Застосування новітніх інформаційних технологій навчання сприяє заохоченню студентів до виконання самостійної роботи. Використання комп'ютерної техніки зумовило появи нової форми організації навчального процесу – робота з пошуковими системами Інтернету. Мережа надає студентам

необмежений доступ до мовних, країнознавчих та професійних матеріалів. Спілкування їх в режимі онлайн з носіями мови змінює у студентів ставлення до вивчення англійської мови. Вона перетворюється з навчальної дисципліни на дієвий інструмент, здатний допомогти у вирішенні проблеми, що в свою чергу значно підвищує мотивацію студентів до навчання.

Сьогодні є безліч комп'ютерних платформ для вивчення, розвитку та вдосконалення мовних і мовленнєвих компетентностей як базової англійської, так і професійної: електронні словники, електронні перекладачі, програми вивчення англійської мови, зорієнтовані на певну аудиторію, програми тестувань, тощо. Але, тут дуже важливим завданням для викладача стає формування у студентів навичок медіаграмотності та безпечної поведінки в Інтернеті.

Таким чином, добре організована самостійна робота студентів при вивченні англійської мови дозволить сформувати навички самостійної діяльності студентів, розвинути в них навички самоосвіти та прагнення до професійного самовдосконалення, виробити здатність самостійно приймати обґрунтовані рішення.

Література:

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, викладання, оцінювання// Рада з питань співпраць в галузі культури. Комітет освіти. Відділ сучасних мов. Страсбург. - К.:Ленвіт, 2003. – 262 с.

2. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 5. – с. 68–70.

3. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів / Володимир Буряк // Вища школа. –2001. - No 4-5. –С. 48-52.

4. Кохан О. М. Організація самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови [електронний ресурс]. – World Science, №3(31), March 2018. Режим доступу: <http://dSPACE.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1253-8/1/The%20self.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Ібрагімова Л.С.

*викладач ВДНЗ Буковинський державний
медичний університет
м. Чернівці, Україна*

Світова статистика сумно свідчить, що кожен десятий житель Землі є інвалідом, у кожній четвертій сім'ї світу є інвалід. Війни, інфекції, спадкові захворювання, екологічні катастрофи, криміногенна ситуація, алкоголізм і наркоманія, нещасні випадки, природжені дефекти, травми, отримані на виробництві, в побуті, транспорті тощо – все це призводить до збільшення кількості інвалідів. Все це створює необхідність розробки комплексних програм щодо соціального захисту цієї категорії населення, обґрунтування нових галузей людських знань, відкриття нових навчальних дисциплін, напрямів і спеціальностей підготовки фахівців.

Формування здорового способу життя і забезпечення високої результативності та продуктивності праці людини є найважливішими проблемами сучасної України. У зв'язку з цим, фізична культура розглядається як частина загальної культури суспільства, одна зі сфер соціальної діяльності, що спрямована на підтримку здоров'я, розвиток фізичних здібностей людини і використання їх відповідно до потреб громадської практики.

Проте питання формування адаптивного фізичного виховання в сучасній науковій та методичній літературі висвітлені недостатньо. Практичні шляхи, засоби і методи формування адаптивного фізичного виховання не актуалізовані у повній мірі. Існує протиріччя між необхідністю зміцнення і збереження здоров'я засобами фізичної культури та відсутністю здоров'яформуючих технологій з фізичного виховання. У зв'язку з цим, процес формування адаптивної фізичної культури є актуальним з теоретичної і практичної точок зору.

Але без належного інтересу до здійснення діяльності, без усвідомленого мотиву до заняття неможливий процес адаптивної фізичної культури і як результат – оптимальний фізичний стан.

Згідно з переліком видів спорту, визнаних в Україні, для осіб з вадами слуху, зору, порушенням опорно-рухового апарату, відхиленнями розумового розвитку культивуються бадмінтон, баскетбол, баскетбол на візках, греко-римська боротьба, вільна боротьба, біатлон, більярдний спорт, волейбол, волейбол сидячи, велосипедний спорт (трек, шосе), вітрильний спорт, голбол, спортивна гімнастика, художня гімнастика, дзюдо, ковзанярський спорт, легка атлетика, плавання, пауерліфтинг, ролінгбол, спортивне орієнтування, стрільба з лука, софтбол, теніс, теніс на візках, теніс настільний, футбол, фехтування, шашки, шахи, спортивні танці на візках.

Адаптивне фізичне виховання – новий напрям у системі освіти і науки, що вивчає аспекти фізичного виховання людей, що мають в результаті захворювань або травм різні стійкі порушення життєво важливих функцій організму і обмеження фізичних можливостей.

Метою адаптивного фізичного виховання є формування і розвиток рухової активності, фізичних і психічних здібностей, що забезпечують адаптацію людини до свого стану здоров'я, довкілля, суспільства і різних видів діяльності.

Саме ці процеси актуалізують одну із найскладніших проблем сучасності – проблему інвалідності, що привертає увагу багатьох учених, політиків, громадських діячів, працівників середньої і вищої школи.

Проблема інвалідності – це проблема світового масштабу, існуюча в усіх країнах незалежно від рівня їх економіко-соціальної політики. Нині в Україні фізична культура і спорт для людей із відхиленнями здоров'я, включаючи інвалідів, представлена в системі середньої освіти (як для базового, так і підвищеного рівнів), вищої професійної освіти; як сфера професійної діяльності (тренер – викладач і інструктор – методист з адаптивної фізичної культури).

Усе це дозволяє зробити висновок про те, що в Україні до теперішнього часу сформовані основні контури освітнього, наукового, правового і інформаційного простору адаптивної фізичної культури.

Систематичні заняття адаптивною фізичною культурою, участь у змаганнях не тільки підвищують адаптацію інвалідів до умов життя, які змінилися, розширюють їх функціональні можливості, допомагають оздоровленню організму, але й сприяють виробленню координації в діяльності опорно-рухового апарату, кардіореспіраторної системи, систем травлення і системи виділення, сприятливо діють на психіку інвалідів, мобілізують їх волю на боротьбу з хворобою, повертають людям відчуття соціальної повноцінності.

Тому дуже часто адаптивну фізичну культуру трактують як частину лікувальної фізичної культури або зводять її тільки до адаптивного фізичного виховання в спеціальних (корекційних), освітніх установах для дітей із відхиленнями в розвитку.

Розвиток інфраструктури адаптивного спорту, що забезпечує комфортну адаптацію молодих фахівців до трудової діяльності, може вирішити ряд проблем. Індивідуальний підхід для інвалідів є обов'язковою умовою занять фізичною культурою та спортом.

Психологічний вплив, що супроводжує спортивні ігри і змагання, полегшує компенсацію фізичних, психічних, соціальних змін особистості інваліда, нормалізуючи його соціальну значимість, підвищуючи психоемоційну стійкість в умовах стресу. Дозоване застосування підвищених фізичних навантажень під час занять спортом виявляє резервні можливості організму, прискорюючи процеси реадаптації. Підвищення комунікативної активності, соціальна підтримка в умовах змагань має важливе значення як у сімейно-побутовій сфері, так і в процесі підготовки до трудової діяльності.

У зв'язку з цим важливого значення набувають так звані міжпредметні зв'язки, завдяки яким у процесі занять фізичними вправами відбувається засвоєння розумових, сенсорно-перцептивних, рухових дій і понять, здійснюється розумове, моральне, естетичне та трудове виховання.

Якщо для здорових людей рухова активність – це звичайна потреба, то для інвалідів фізичні вправи – ефективний метод одночасної фізичної, психічної та соціальної адаптації.

Отже, адаптивна фізична культура є:

- активною діяльністю, що розвивається в інтеграційній галузі освіти, науки, культури, соціальної практики.

- адаптивна фізична культура інтегрує в собі фізичну культуру, медицину, корекційну педагогіку та відомості медико-біологічних, соціально-психологічних, навчальних наукових дисциплін;

- адаптивна фізична культура є значно ширшим явищем у порівнянні з лікувальною фізичною культурою і фізичним вихованням дітей із відхиленням у розвитку. Вона об'єднує в собі, окрім названих напрямів, адаптивний спорт, адаптивну рухову реакцію, адаптивне фізичне виховання учнів і студентів спеціальних медичних груп загальноосвітніх шкіл і ВНЗ.

Література:

1. Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура : учеб. пособ. / С. П. Евсеев, Л. В. Шапкова. – М., 2000. – 240 с.

2. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи : навч. посіб. / О. К. Марченко. – К. : Наукова думка, 2000. – 358 с.

3. Махов А. С. Проблемы подготовки специалистов и бакалавров по адаптивной физической культуре в современных условиях / А. С. Махов, И. В. Тимофеев // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2011. – № 1. – С. 29-31.

4. Чудная Р. В. Адаптивная физическая культура / Р. В. Чудная. – Киев, 2000. – 358 с.

5. Чудна Р.В. Концептуальні основи фізичного виховання неповносправних в США // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Зб. Наук. Пр. під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХІІ), 2002. – №18. – с.24–29.

6. Шапкова Л. В. Средства адаптивной физической культуры / Л. В. Шапкова. – М., 2001 – С. 27-51.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ УСПІШНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ

Калінкіна Н.В.

старший викладач вищої категорії

КПНЗ «Дитяча музична школа № 7 м. Одеси»

м. Одеса, Україна

Дитячий колектив – найважливіший фактор цілеспрямованої соціалізації, виховання особистості. Його вплив на особистість багато в чому залежить від того, якою мірою цілі і завдання колективу усвідомлені його членами і сприймаються ними як свої особисті. Органічна єдність особистого і соціального народжується в колективній суспільно-корисній діяльності і проявляється в колективі.

У розвитку колективу особлива роль належить спільній діяльності, оскільки вона не створюється шляхом бесід і розмов про колектив. Саме цим пояснюється, по-перше, необхідність залучення всіх учнів у різноманітну і змістовну в соціальному і моральному відношенні колективну діяльність, а по-друге, необхідність такої її організації та стимулювання, щоб вона об'єднувала вихованців в працездатний самоврядний колектив. Звідси два істотних виведення:

1) в якості найважливіших засобів формування колективу виступають навчальна та інші види різноманітної діяльності учнів;

2) діяльність вихованців повинна будуватися з дотриманням ряду умов, таких як вмiле пред'явлення вимог, формування здорової громадської думки, організація захоплюючих перспектив, створення і примноження позитивних традицій колективного життя.

Колектив, як спеціально організоване об'єднання учнів, формується не відразу. Жодне об'єднання людей спочатку не проявляє істотних ознак, які характеризують колектив. Процес формування колективу тривалий і проходить через ряд етапів.

Етапи розвитку колективу, де вимога виступає основним параметром, що визначає його становлення, вперше були обгрунтовані А.С. Макаренком. У розвитку виховного колективу він вважав закономірним перехід від категоричної вимоги викладача до вільної вимоги кожної особистості до себе на тлі вимог колективу.

А.С. Макаренко дав детальну характеристику трьох стадій розвитку колективу, які виділив на основі такої ознаки, як вимога керівника до вихованців [2, с.184].

На першій стадії колектив виступає як мета виховних зусиль педагогів, які прагнуть перетворити ту чи іншу одиницю (клас, гурток та інше) в соціально-психологічну спільність, де відносини дітей опосередковуються змістом їхньої спільної діяльності, її цілями, завданнями, цінностями, де є умови, що забезпечують збіг поглядів, оцінок, переживань дітей.

Кроки організації колективу на першому етапі (стадії):

- 1) висування суспільно цінної мети;
- 2) колективне планування;
- 3) виділення активу;
- 4) організація практичної діяльності;
- 5) колективне обговорення зробленого.

Серед різноманітних функцій вчителя на першому етапі – організаторська. Опора – найбільш активnodіюча і зацікавлена частина колективу [1, с.63].

Перший етап можна вважати завершеним, коли:

- прийняті цілі колективу, його близькі і середні перспективи, про що свідчить атмосфера зацікавленості та готовності брати участь у спільних справах;
- розгорнута безперервна колективна діяльність (цю ознаку слід вважати особливо важливою, так в практиці спостерігаються періоди бездіяльності колективу – паузи, які призводять до втрати і руйнування досягнутого);
- діють первинні колективи, в яких більшість членів займає активну позицію;

- складаються відносини відповідальної залежності, виникає ділове і творче спілкування;

- в якості передової частини колективу – його активу і органів – виділяється група учнів, найбільш зацікавлених, ініціативних, творчих, здатних до організаторської роботи, підтримуваних іншими членами колективу;

- у хористів виникає інтерес до різних сфер колективного життя, бажання долучитися до неї, відчуття задоволення від власної активності і спільних з учасниками досягнень.

На другій стадії розвитку колектив розвивається, здійснює рух вперед за умови вирішення все більш складних завдань.

Лінії ускладнення колективного життя:

- 1) ускладнюються способи її організації – колектив переходить до повного самоврядування;

- 2) ускладнення практичної діяльності учнів (самостійне планування складної пізнавальної, трудової та інших видів діяльності);

- 3) поява відносин творчої співпраці (взаємного навчання, взаємної допомоги членів колективу, різних за рівнем знань і умінь).

На другому етапі опорою педагогічного керівництва стають ті члени колективу, які створюють і відстоюють морально цінний досвід колективного життя. Це є актив, його передовий загін, у якого є вже моральні підстави вести за собою інших. Конкретизація виховних завдань стосовно до окремих груп учнів, а потім і до кожного, здійснення впливів на відносини членів колективу – характер педагогічного керівництва на другому етапі. Основна функція педагога – комунікативна.

Другий етап можна вважати таким, що відбувся, якщо:

- 1) цілі діяльності та всі починання колективу набувають для його передової частини моральний сенс;

- 2) колектив переживає бурхливий розвиток самоврядування, практичної діяльності, на їх основі – ділових відносин;

- 3) у членів колективу формуються стійкі мотиви захопленості різними сторонами колективної діяльності, народжуються професійні інтереси.

На третій стадії свого розвитку колектив використовується викладачами з метою коригування соціального досвіду і розвитку творчої індивідуальності кожної окремої дитини. На цій стадії виникає атмосфера доброзичливості кожного по відношенню до кожного, високий рівень вимогливості, соціальних очікувань, що стимулюють розкриття позитивних сторін особистості. Колектив стає найважливішим фактором, що спонукає дітей до самовиховання.

Суть педагогічного керівництва на третьому етапі – в його граничній індивідуалізації. Вчителю необхідно піклуватися про максимально точному індивідуальному впливі колективу на особистість. Це означає систематично вивчати і коригувати життєву позицію кожного – його ставлення до цілей колективу, до сенсу життя, до ролі в діяльності і до майбутньої професії, до однолітків по класу, друзям, вчителям, батькам. Основна функція вчителя тут – коригувальна. Інший прикметою педагогічної позиції є її злиття з позицією члена колективу, старшого і досвідченішого в багатьох сферах, але готового завжди перейняти все цінне у дітей [4, с.87].

Особливості третього етапу виступають у вигляді двох основних протиріч: між рівнем розвитку практичної діяльності колективу і його морально цінними відносинами; між наявними менш значущими мотивами діяльності та поведінки і необхідними морально цінними мотивами, співзвучними цілям колективу.

Третій етап можна вважати таким, що відбувся, коли:

1) цілі діяльності, її суспільно цінний сенс для переважної більшості вихованців придбали спонукаюче значення, визначаючи їх поведінку і взаємини в колективі;

2) колектив переживає інтенсивне формування гуманістичних відносин широкого плану;

3) досвід колективного життя збагачується морально-політичними знаннями, що сприяє його усвідомлення, узагальнення і тим самим якісно нового рівня;

4) поведінка учня в колективі набуває стійкості, з ситуаційного воно перетворюється в саморегульоване. Цьому сприяє процес самовиховання – пред`явлення до себе вимог широкого морального плану;

5) саморух колективу стає сторінками самовизначення: члени колективу самостійно виробляють загальні і приватні цілі свого життя.

Процес розвитку колективу розглядається не як плавний перехід від однієї стадії до іншої, а як процес якісного перетворення, при якому кожна наступна стадія перестає змінювати попередню, ніби додається до неї. Колектив не може і не повинен зупинятися в своєму розвитку, навіть якщо він досяг дуже високого рівня.

Література:

1. Живов В.Л. Хоровое исполнительство. Теория. Методика. Практика. – Москва, 2003. – 380 с.

2. Смирнова Т.А. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. – Харків: «Федорко», 2013. – 212 с.

3. Стулова Г.П. Теория и практика работы с детским хором : учеб. пособие. – Москва : ВЛАДОС, 2002. – 176 с.

4. Ятло Л.П. Теорія та методика роботи з дитячим хором. Навчальний посібник. – 3-тє вид. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2013. – 172 с.

УДК 372.881.116.12

Педагогічні науки

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Калюжка Н.С.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний

університет імені Григорія Сковороди»,

м. Переяслав-Хмельницький, Україна

Інтеграція України до європейської спільноти актуалізувала потребу в реформуванні й модернізації системи національної освіти. Першим кроком до створення новітнього освітнього простору стала презентація Концепції Нової української школи, що характеризується масштабністю та радикальністю змін.

Реформа орієнтована на перебудову української школи для виховання відповідальних і підприємливих громадян, формування згуртованої спільноти освічених, ініціативних, творчих людей, здатних до критичного мислення та інноваційної діяльності, які забезпечать економічний розвиток України та її конкурентоспроможність на світовому ринку. У «Концепції Нової української школи» наголошено, що випускник Нової школи – це цілісна, всебічно розвинена особистість, патріот з активною життєвою позицією, новатор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці та вчитися впродовж життя. Саме ці якості забезпечать конкурентоздатність молоді в ХХІ столітті.

Однією із засад Нової української школи є перехід на компетентнісну освіту, яка передбачає переорієнтацію освітнього процесу із засвоєння знань на здатність застосовувати їх для вирішення практичних завдань. Дослідженню питання запровадження компетентнісного підходу в національній освіті присвячені праці Н. Бібик, О. Локшиної, О. Овчарук, Л. Паращенко, Н. Побірченко, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубачевої, Г. Шпиталевської й інших.

Українськими та зарубіжними лінгводидактами (О. Горошкіна, І. Гудзик, С. Караман, Т. Ладиженська, Л. Мацько, А. Нікітіна, Є. Пассов, М. Пентилюк, О. Семенов, Т. Симоненко, Г. Шелехова) закладено теоретичну базу реалізації компетентнісного підходу в мовній освіті. А. Богуш, М. Вашуленко, Д. Ізаренкова, С. Караман, Л. Мацько, М. Пентилюк приділили увагу основним складникам мовної компетентності й компетенцій.

В Україні на сьогодні відбуваються суттєві зміни в освітньому просторі, де початкова ланка крокує під девізом «Нова українська школа». Учителі молодших класів все більше спрямовують свою роботу на особистісне виховання учнів початкових класів, головна мета якого полягає у формуванні мовної особистості, що характеризується національно свідомим ставленням до мови, глибоким знанням її, розвиненим мовленням, а отже, і мисленням, інтелектом, емоційною сферою, естетичним сприйняттям мови й мовлення, вмінні відчувати й розуміти рідне слово, його значення. Мовна особистість характеризується також розвине-

ною мовленнєвою пам'яттю, мовним етикетом, мовним чуттям, наявністю моральних якостей, тобто виховання в учнів високого рівня мовленнєвої культури, формування мовної та мовленнєвої компетентностей. Вивчення рідної мови в школі спрямоване на формування мовної особистості – «людини, яка любить, знає й береже рідну мову, користується усіма її виражальними засобами» [3, 7].

Мовну компетентність можна схарактеризована у різних вимірах та аспектах, з яких найбільш очевидними є мовлення, письмо, аудіювання (сприйняття на слух) та читання. Аудіювання та читання базуються на розумових процесах інтерпретації звукових і графічних мовних сигналів, що сприймаються слуховими та зоровими рецепторами.

Більшість методистів оперують термінами мовна та мовленнєва компетентності й відносять ці поняття до концептуальних засад навчання рідної мови. О. Беляєв, Л. Скуратівський, Г. Шелехова, О. Горошкіна та інші стверджують, що «основною метою в навчанні мови є формування й розвиток мовної особистості – людини, яка виявляє високий рівень мовної та мовленнєвої компетентності [4, с.79]».

Треба зазначити, що термін мовна (лінгвістична) компетентність пов'язаний з обізнаністю з мовою, зі знаннями мовних одиниць, їх виражальних можливостей; опанування мовними вміннями й навичками. Зміст мовної компетентності – це засвоєння категорій і одиниць мови та їх функцій, вивчення закономірностей і правил оволодіння системно-структурними утвореннями семантичного, синтаксичного, морфологічного, фонологічного характеру, які необхідні для розуміння і побудови мовлення, це здатність розуміти й реалізувати граматичну природу висловлювання. Також, мовна компетентність сприяє формуванню уявлень про устрій мови, її розвиток і функціонування, усвідомленню тих відомостей про значення та роль мови в суспільстві, на яких виховується постійний інтерес до предмета, почуття любові й поваги до рідного слова.

Важливим для нашого дослідження є визначення мовної особистості. Поняття «мовна особистість» виникло в антропологічній лінгвістиці на межі ХХ – ХХІ ст. В. Виноградов у 30-х роках ХХ ст. представив термін «мовна

особистість» і підмітив, що мовна особистість «вмістилище соціально мовленнєвих форм та норм колективу; злиття різних мовних категорій» [2]. У 60-х роках Л. Вайсгербер наголошував на зв'язку «мовної особистості» з рідною мовою і стверджував, що рідна мова – це процес мовленнєвого відображення світу, і доводив, що рідна мова впливає на розвиток мовної особистості протягом всього розвитку [1, с. 8-9].

У першій половині 80-х років Г. Богіним було запропоновано концепцію мовної особистості. На його думку, мовна особистість це «людина, яку розглядають з точки зору його готовності виконувати мовленнєві вчинки, створювати та сприймати творення мови».

У другій половині 80-х років Ю. Караулов презентував новий підхід до визначення поняття «мовна особистість» та розробив її рівневу модель. На його думку, мовна особистість має трирівневу структуру: нульовий – вербально-семантичний (лексикону особистості); перший – когнітивний (тезаурусу особистості); другий – прагматичний (прагматикону особистості).

Ця структура співвідноситься з аспектами процесу спілкування: комунікативним, інтерактивним і перцептивним [5].

В. Красних вирізняє чотири поняття, пов'язаних з різним розумінням мовної особистості:

1) «людина, що говорить» – особистість, одним із видів діяльності якої є мовленнєва діяльність, що включає як процеси породження, так і сприйняття мовленнєвих повідомлень;

2) мовна особистість – особистість, що реалізує себе у мовленнєвій діяльності на основі сукупності певних знань та уявлень;

3) мовленнєва особистість – особистість, що реалізує себе у комунікації, обираючи та реалізуючи ту або іншу стратегію і тактику спілкування, яка обирає та використовує різні засоби (як суто лінгвістичні, так і екстралінгвістичні);

4) комунікативна особистість – конкретний учасник конкретного комунікативного акту, що діє у реальній комунікації [6, с. 50–51].

Як бачимо, автор не лише розкладає поняття «мовна особистість» на складові, а й надає відповідну характеристику кожному з них.

На сучасному етапі поняття «мовна особистість» досліджується набагато глибше: як модель мовленнєвих вчинків (Г. Богін); семіологічна особистість (А. Баранов); полілектна (загальнолюдська) та ідеолектна (притаманна певній спільності) особистість (В. Нерознак); словникова мовна особистість (В. Карасик); національно-мовна особистість (Т. Снитко); національно свідома україномовна особистість (Л. Мацько, С. Єрмоленко); активна мовна особистість (І. Ющук) та ін.

Як бачимо, сутність поняття «мовна особистість» має міждисциплінарний характер. Проблема мовної особистості перебувала і наразі перебуває у центрі досліджень вчених різних наукових сфер. Аналізуючи погляди науковців та враховуючи складові мовної особистості, виділяємо основні критерії, які розкривають суть терміну «мовна особистість». Під мовною особистістю потрібно розуміти перш за все соціальну істоту; особистість, яка володіє мовою. Мовна особистість має власну структуру і відповідає певному рівню сформованості.

Будуючи модель мовної особистості, А. Нікітіна виділяє п'ять видів компетентностей, які є актуальними з методологічної точки зору: мовна, мовленнєва, предметна, прагматична, комунікативна [7, с. 61-65]. Мовна компетентність – це практичне опановування українською мовою, її лексикою, граматикою і дотриманням мовних норм в усних і письмових висловлюваннях. Кваліфікуючи володіння мовою як мовну, комунікативну чи соціолінгвістичну компетентність, слід зазначити, що ця навичка надзвичайно складна і тільки лінгвістична її інтерпретація недостатня для адекватного опису реального мовного життя.

Мовна компетентність учнів містить знання про мовні одиниці та правила їх поєднання, взаємозв'язок між ними. Діти вивчають мову, тобто засвоюють інформацію з фонетики, лексики, граматики, стилістики, що складається з мовних понять і правил. Отже, мовна компетенція – це складне поняття, яке поєднує мову та мовлення та характеризує людину як особистість, яка вільно володіє мовою та вміє комунікативно її використовувати на основі граматичних правил.

Мовна компетентність включає різні мовні навички: володіння лексикою, граматикою, вміння адекватно сприймати та генерувати тексти, які відповідають комунікативним завданням тощо. Мовна компетентність – це узагальнене знання основ науки про рідну мову, всебічне засвоєння концептуальних основ курсу, певний комплекс понять. М. Шанський зазначає, що мовна компетентність передбачає формування уявлення про те, як мова взагалі будується, які в ній зміни, які ортологічні аспекти в ній є найгострішими [8, с. 101-105].

Мовна компетентність школярів забезпечується в процесі вивчення всіх розділів мови (фонетика, лексика, словотворення, граMATика) та мовлення (його текстова основа, різновиди стилів, види мовлення), форм – усної та письмової, норм літературного мовлення. Все це, вивчене досить ґрунтовно, сприятиме формуванню мовних та мовленнєвих умінь та навичок учнів.

Процес формування мовної особистості є складним, багатограним та хронологічно необмеженим. Мовна компетентність розглядається як поєднання мовних знань учнів, опановування ними мовними одиницями та правилами граматики; мовленнєва компетентність – мовленнєво-діяльнісна здатність, опановування основними засобами формування та формулювання думок за допомогою мовних засобів.

Література:

1. Вайсгербер Й.Л. Родной язык и формирование духа. М.: Едиториал УРСС, 2004. 232 с.
2. Виноградов В.В. О языке художественной прозы. М.: Наука, 1980. 360 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.
4. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000. 272 с.
5. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. М.: Наука, 1987. 264 с.

6. Красных В.В. «Свой среди чужих»: миф или реальность? М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 375 с.

7. Нікітіна А. Актуалізація категоріальних понять тексту як важливий чинник формування мовної особистості // Зб. наук. пр. Педагогічні науки. Херсон, 2002. Вип. 31. С. 61– 65.

8. Шанский Н. М., Махмудов Ш. А. Филологический анализ художественного текста. / Н. М. Шанский, Ш. А. Махмудов. СПб. : Наука, 1999. 288 с.

УДК 37.013

Педагогічні науки

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

*Король Н.В., Куцик О.Г.
викладачі трудового навчання
та художньої праці
гуманітарно-педагогічний коледж
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

Глобалізоване та високотехнічне суспільство вимагає виховання особистості, яка може брати участь у технологічній, творчій і проектній трудовій діяльності, тобто її праця повинна бути творчо-перетворювальною. Високий рівень технологічної культури, здатність до ініціативи, творчості й саморозвитку, професіоналізм і конкурентоспроможність є об'єктивними вимогами до особистості як до суб'єкта трудової діяльності [2, с.1].

Розвиток особистості відбувається внаслідок кількісних та якісних змін в організмі людини, а результатом розвитку є становлення людини як біологічного виду та соціальної істоти. Біологічне характеризується фізичним розвитком, що передбачає морфологічні, біохімічні, фізіологічні зміни, а соціальний розвиток віддзеркалюється у психічному, духовному й інтелектуальному зростанні.

Як стверджує Н.Матяш, людину називають особистістю, якщо вона досягає такого рівня розвитку, який дозволяє вважати її носієм свідомості й самосвідомості, здатна до самостійної продуктивної діяльності. На відміну від поняття

«людина» поняття «особистість» - це соціальна характеристика якостей які формуються під впливом суспільних відносин, спілкування з іншими людьми. Людина формується як особистість у соціальній системі шляхом цілеспрямованого і продуманого виховання. Особистість визначається мірою накопичення суспільного досвіду, з одного боку, і мірою віддачі суспільству, посиленого внеску в скарбницю матеріальних і духовних цінностей - з іншого. Для розвитку своєї особистості слід виявляти й розкривати в діяльності свої внутрішні властивості, закладені природою та сформовані життям і вихованням [3, с. 158].

Л. Виготський у своїх дослідженнях акцентував увагу на тому, що виховання гармонійно розвиненої, психічно здорової дитини неможливе без трудового виховання у сім'ї та школі. Запропонована відомим психологом вікова періодизація розвитку людини має чотири закономірності дитячого розвитку: циклічність, нерівномірність, «метаморфози», поєднання процесів еволюції та інволюції. Єдиним ефективним засобом як у розвитку дітей, так і у мінімізації негативного впливу кризових явищ на дитину є трудове виховання у сім'ї і школі [1, с.96].

Завдання трудового виховання зумовлені потребами існування, самоутвердження і взаємодії людини в суспільстві та природному середовищі. Воно покликане забезпечити: формування в учнів ціннісного ставлення до праці як найвищої цінності в житті людини і суспільства, високих соціальних мотивів трудової діяльності; розвиток пізнавального інтересу до знань, потреби в творчій праці, прагнення застосовувати знання на практиці; виховання високих моральних якостей, працьовитості, відповідальності, цілеспрямованості і підприємливості, діловитості і чесності; озброєння учнів різноманітними трудовими вміннями і навичками, формування основ культури розумової та фізичної праці; Трудове виховання ґрунтується на принципах: єдності трудового виховання і загального розвитку особистості (морального, інтелектуального, естетичного, фізичного); виявлення і розвитку індивідуальності в праці; високої моральності праці, її суспільно корисної спрямованості; залучення дитини до різноманітних видів продуктивної діяльності; постійності, безперервності, посиленості праці; наявності елементів продуктивної діяльності

дорослих у дитячій праці; творчого характеру праці; єдності праці та багатогранності життя [4, с.10].

Отже, за допомогою праці формується загальна суспільно-трудова діяльність, відбувається інтелектуальний розвиток особистості, створюються передумови до прояву її здібностей до колективної праці на основі особистісного, творчого процесу дитини. Загальні закономірності розвитку особистості складаються з виховання соціалізації і самовиховання людини. Психоемоційний розвиток дитини на різних вікових етапах формування особистості проходить за допомогою таких видів діяльності, як гра, навчання, праця. Розглядаючи роль трудової діяльності, як комплексного всебічного впливу на виховання дитини, необхідно відзначити важливе значення рухової діяльності в оптимальному режимі для нормалізації усіх анатомо-фізіологічних процесів підростаючого молодого організму. Важливим є також те, що трудова діяльність супроводжується позитивними психоемоційними процесами, які неможливо сформувати у дитини іншими засобами і методами. Систематична трудова діяльність формує адекватну оцінку відповідності вимогам тієї або іншої професії.

Особливу роль у формуванні особистості відіграють засоби праці, а також результати трудової діяльності. Засоби, знаряддя праці є результатами людської діяльності на основі наукових, практичних, теоретичних досягнень і досліджень багатьох поколінь. Вони є не тільки джерелом знань про навколишній світ, а й формують світогляд людини. Найважливішим фактором є виховання відповідальності за результат як індивідуальної, так і колективної праці. Поряд з розвитком дитини необхідно також виявляти її здібності. Найбільш ефективно це можна зробити за допомогою трудової діяльності, з урахуванням індивідуальних особливостей дитини. Виявлення здібностей дитини дошкільного віку можна проводити через ігрову діяльність. Здібності дітей молодшого та середнього шкільного віку можна виявляти в процесі навчання, а юнаків старшого шкільного віку - за допомогою попередньої професійної трудової підготовки.

Література

1. Выготский Л.С. Мышление и речь. Москва: Лабиринт, 2012. 352 с.

2. Котелянець Н.В. Методична система трудового навчання учнів початкової школи: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. 13.00.02. Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 40 с.

3. Матяш Н. В. Психология проектной деятельности школьников в условиях технологического образования / под ред. В. В. Рубцова. Мозырь: Белый ветер, 2000. 286 с.

4. Трудове виховання молодших школярів в умовах реформування початкової освіти: монографія / [Л.А. Гуцан, Л.І. Гриценко, О.Л. Морін, З.В. Охріменко; за ред. Л.А. Гуцан]. Київ, 2019. 152 с.

УДК 37.01

Педагогічні науки

МОВНА ГРА НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Лазарєва І. О.,
студентка ІФСК факультету
Чуланова Г. В.,
науковий керівник, к. філол. н.,
доцент кафедри германської філології
Сумський державний університет
м. Суми, Україна*

Мовна гра на заняттях з іноземної мови не є чимось новим або ж інноваційним. Але, незважаючи на це, цей засіб навчання й досі залишається ефективним та розповсюдженим. В цьому немає нічого дивовижного так як ігри завжди були тим елементом, що допомагають учням виявити та розвинути їхні здібності. Навчальні ігри звісно відрізняються від звичайних, перш за все, тому, що вчитель має певну мету і використання мовних ігор використовуються для досягнення цієї мети, і несуть не розважальний елемент, а найголовніше необхідний пізнавальний.

Кожному педагогу необхідно розуміти навіщо і як краще використовувати цей засіб навчання. Мовна гра активізує зацікавленість, здорову конкуренцію в учнях, сприяє кращому запам'ятовуванню та використанню нового матеріалу з

іноземної мови. Частіше за все під час мовної гри виникають певні змагання між учнями, і ця конкуренція мотивує їх використовувати свої знання, дає стимул покращувати свої здібності, активізує їхній словниковий запас та бажання вдосконалити свої монологічні, діалогічні та полілогічні навички.

Спочатку, треба визначити, що таке ігрова діяльність та які функції вона виконує. Ігровою діяльністю називають таке багатфункціональне явище, яке в навчальному процесі з іноземної мови може виконувати такі функції: навчальна (закріплення знань, розвиток діалогічного та монологічного мовлення), мотиваційно-збуджувальна (стимулювання студентів, активізація резервних можливостей особистості), орієнтуюча (планування мовленнєвої діяльності, вчить командній роботі), компенсаторна (уможливлення спілкування на іноземній мові, компенсуючи відсутність спілкування в реальних умовах), виховна (розширення світогляду студентів, прищеплення поваги до думки та висловлювань інших учасників гри, формування особистості студента [3, с. 79]), здоров'язберігаюча [1, с. 41]. Ігрова діяльність впливає на розвиток усіх пізнавальних процесів, а особливо уваги, пам'яті, мислення, уяви. Також, ігрова діяльність мотивує учнів вчити навчальний матеріал, тому що у більшості випадків саме знання матеріалу гарантує перемогу в грі.

Для організації мовної гри, один із важливих етапів це вибір прийомів. На заняттях іноземної мови, доцільно обирати комунікативно-ігрові прийоми. Комунікативно-ігрові прийоми розглядаються як симуляції спілкування на іноземній мові під навчального процесу на основі ігрової діяльності, які забезпечують виконання мовленнєвих дій, релевантних для оволодіння елементарною інформаційно-комунікаційної компетентності на кожному з її рівнів. Класифікація прийомів комунікативно-ігрового навчання була заснована на основі врахування ігрового елемента і виділилось п'ять груп прийомів з елементами: 1) змагання, 2) відгадування, 3) перевтілення, 4) художнього виконання та 5) сюжетної організації [4, с. 560].

Значення педагога в грі вагоме, ця ігрова діяльність потребує знань, прагнення давати учням нову інформацію та задовольняти їхню допитливість. Ство-

рення сприятливої і привітної атмосфери на заняттях є дуже важливим фактором. Під час гри панує командний дух, взаємодопомога та довірчі відносини.

В організації навчально-ігрового спілкування важливим є створення умов для виконання такого завдання, в якому б відбувалася взаємодія партнерів, оскільки спілкування є саме взаємодією учасників [2, с. 30]. Таким чином, найголовнішою умовою для успішного проведення ігор, щоб досягти поставленої мети, є співучасть учнів один з одним, і співучасть учня та вчителя. Обираючи гру на заняттях іноземної мови, педагог хоче викликати зацікавленість, активність і ентузіазм у студентів. Потрібно пам'ятати, що гра це не заміна якогось важливого компонента заняття, а складова навчального процесу.

Література:

1. Вошана О.В. Роль ігрових вправ та завдань на уроках іноземної мови як засіб активізації мовленнєвої діяльності учнів // «Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ» Матеріали III Міжнародної конференції. – Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2013. – с. 41-42.

2. Дзюбенко Л. Ігри на уроках англійської мови // Рідна мова №1–2 (січень–лютий). – Київ, 2010. – с. 28-31.

3. Котова А.В., Гра як засіб організації навчальної діяльності студентів під час вивчення англійської мови / Котова А.В., Курницька Н.М. // «Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ» Матеріали III Міжнародної конференції. – Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2013. – с. 78-79.

4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ОХОРОНИ ПРАЦІ

*Левченко І.М.,
доктор історичних наук,
доцент Переяслав-Хмельницького
ДПУ ім. Г.Сковороди
м. Переяслав-Хмельницький, Україна*

Сучасний розвиток конкурентоспроможного ринку праці у суспільстві невинно впливає на розвиток освітнього середовища у закладах вищої освіти. Взаємодія педагогічного середовища вищого навчального закладу та науково-дослідницької діяльності створюють якісно нову постійно оновлюючу систему.

Задача сучасного вищого навчального закладу полягає у ефективному використанні нових можливостей для науково-методичної та організаційно-виховної роботи. Науково-дослідницька робота у ЗВО є важливим компонентом навчального процесу та органічною складовою освіти, що виконує такі функції:

- удосконалення навчального процесу та відображення сучасних наукових досягнень у навчальній діяльності вищої школи;
- виховання – наукові дослідження розкривають широке коло різноманітних наукових проблем, що сприяють розширенню світогляду, виховують потяг до самоосвіти;
- розвитку мислення, уміння спостерігати, аналізувати, навичок самостійної творчої дослідної роботи [Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. с. 11]

Залучення студентів до дослідницької роботи дозволяє не тільки зберегти відомі наукові школи, а й виростити нове покоління науковців, орієнтованих на потреби знань в галузі охорони праці. Дослідницька діяльність студентської молоді є діяльністю, безпосередньо пов'язаною з вирішенням творчого,

дослідницького завдання, що не має наперед відомого результату та передбачає етапи, характерні для наукового дослідження.

А отже, під науково-дослідницькою роботою студентів ми розуміємо цілеспрямовану навчальну, наукову, методичну та організаційну діяльність, у процесі якої вони оволодівають навичками планування, організації, здійснення та відповідного оформлення результатів наукового пошуку.

На сьогодні організація науково-дослідницької роботи студентів є одним із найважливіших шляхів підвищення якості підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. Вагоме місце у розвитку наукової взаємодії між студентом, викладачем і засобами нових інформаційних технологій, а також у формуванні пізнавальної активності студентів за умови наповнення окремих компонентів середовища предметним змістом певного навчального курсу посідає системно організована сукупність інформаційного, організаційного, методичного, технічного та програмного забезпечення.

Необхідність стимулювання студентів та викладачів до систематичної співпраці у галузі охорони праці зумовлена: підвищеними вимогам ринку праці до компетентностей заданого формату, зокрема, напрямку підготовки “Охорона праці” у сучасному конкурентоспроможному суспільстві; потребами суспільства у підвищенні якості наукової підготовки спеціалістів з охорони праці; потребами суспільства у формуванні фахівця з охорони праці, здатного до самовдосконалення протягом життя на відміну від фахівця зі статичними знаннями.

Творчий потенціал особистості студента знаходить вираження протягом усього терміну навчання у ВНЗ, що сприяє розвитку творчих сил майбутнього фахівця та забезпечує можливість вільно орієнтуватися в майбутній професійній діяльності, а саме у сфері охорони праці [Овакімян О.С. Науково-дослідницька робота як ресурс розвитку творчого потенціалу особистості студента: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / О.С. Овакімян; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2005. – 20 с, с. 10]

У контексті визначення теоретичних основ формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців із охорони праці являють інтерес наукові

дослідження з практики організації науково-дослідної та навчально-дослідної роботи студентів, дослідження з проблеми формування дослідницьких умінь у студентів під час навчальної діяльності, з питань розвитку науково-дослідницької культури майбутнього фахівця.

Отже, як бачимо, проблема формування науково-дослідницьких умінь, якостей, організації науково-дослідницької діяльності майбутніх фахівців є предметом дослідження низки наукових праць. Тому є доцільним розглянути наукове розуміння таких поняття “дослідницька компетентність”.

Під поняттям дослідницької компетентності ми розуміємо цілісну, інтегративну якість особистості, що поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід діяльності дослідника, ціннісні ставлення та особистісні якості і виявляється в готовності і здатності здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування методів наукового пізнання, застосування творчого підходу при визначенні цілей, плануванні, аналізі, прийнятті рішень та оцінці результатів дослідницької діяльності [Головань М. С. Модель формування дослідницької компетентності / М. С. Головань // Сучасні проблеми та перспективи навчання дисциплін природничо-математичного циклу [Текст]: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (21-22 березня 2012 року, м. Суми). Суми: СДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. С. 21-23., с. 21-23].

Відповідно, науково-дослідна компетентність співвідноситься зі сферою науково-дослідної діяльності випускника ЗВО. Саме тому система вищої освіти сьогодні повинна бути націлена на формування не просто професіонала-виконавця, але професіонала-дослідника, здатного легко адаптуватися до швидко мінливих умов, знаходити вирішення виникаючих проблем через володіння дослідницькими вміннями.

Якість підготовки сучасного фахівця із охорони праці з точки зору компетентнісного підходу розуміється в сучасних дослідженнях як рівень розвитку професійних умінь і сформованості психологічної готовності до професійної діяльності.

На цій підставі вважаємо, що цілісна професійна компетентність майбутнього фахівця із охорони праці дає йому можливість ефективно вирішувати коло професійних завдань, а науково-дослідна компетентність є її складовою частиною. Через це формування науково-дослідницької компетентності майбутнього фахівця означеної сфери передбачає перехід від навчальної діяльності до науково-дослідної і далі до професійної в контексті ефективного вирішення певного кола професійних завдань [Паталаха М.Є. Професійні знання, уміння та навички як компоненти професійної компетентності майбутнього викладача іноземної мови / М.Є. Паталаха // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарнотехнічної еліти: зб. наук. праць / за ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О.Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Вип. 25 (29). – Х.: НТУ «ХПІ», 2010. – С.118–125.].

Таким чином, науково-дослідна діяльність у вищому навчальному закладі є важливою об'єктивною умовою формування цілісної професійної компетентності майбутніх фахівців професійної освіти, оскільки під час науково-дослідної роботи студента відбувається формування важливої якості сучасного спеціаліста – його науково-дослідницької компетентності.

Основу дослідницької компетентності складають уміння виявляти проблему, формулювати гіпотезу, підбирати відповідні методи проведення дослідження та обробки отриманих результатів. Зважаючи на вищесказане, важливе місце посідає і визначення правильного формування процесу науково-дослідницької діяльності студентів. Серед основних видів науково-дослідницької діяльності студентів доцільно виділити передбачену діючим навчальним планом та позапланову дослідницьку діяльність.

Так, до передбаченої навчальним планом дослідницької діяльності ми відносимо написання курсових, дипломних та магістерських робіт. Так, у курсових роботах із загальнотеоретичних та спеціальних дисциплін студенти використовують елементи наукових досліджень у формі наукового пошуку, здійснюють перегляд наукової літератури та визначають актуальність дослідження; узагальнюють передовий практичний досвід, застосовують

економіко-математичні методи, комп'ютерну та організаційну техніку, створюють нові програмні модулі та продукти.

Проблеми наукового пошуку відображені у курсових роботах студентів, здебільшого знаходять своє продовження у дипломних роботах. До даного виду досліджень можна віднести і написання рефератів, але при цьому увагу слід приділяти науковості та актуальності розглянутої студентом проблеми, кількості опрацьованих джерел, самостійності виконання тощо.

Але найбільш ефективною, на нашу думку, є “позапланова” наукова діяльність студентів. Про це свідчить формування у студента мотивації до навчання, а отже, і його самовдосконалення, перехід на якісно новий рівень – рівень науковця, “молодшого колеги” викладача.

До основних форм позапланової науково-дослідницької діяльності студентів можна віднести: участь студентів у роботі наукових гуртків, проблемних груп, творчих секцій, лабораторій та ін. Наслідком роботи гуртків є участь студентів у наукових конференціях і предметних олімпіадах, проведення “круглих столів”, зустрічей з ученими, а також публікація статей та тез кращих робіт у наукових збірниках. Проблемні студентські лабораторії дають можливість командної роботи, здобуття цінного досвіду для подальшої наукової та практичної діяльності: участь студентів у виконанні держбюджетних або госпрозрахункових наукових робіт, проведенні досліджень у межах творчої співпраці кафедр, факультетів, комп'ютерного центру із закладами культури, освіти тощо; робота в студентських інформаційно-аналітичних та культурологічних центрах, перекладацьких бюро; рекламна, лекторська діяльність та ін.; написання статей, тез доповідей, інших публікацій, участь студентів у наукових і науково-практичних конференціях [Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с].

Даний вид роботи формує у студентів такі невід'ємні якості, як впевненість, ораторську майстерність, вміння слухати, аналізувати, висловлювати свою точку зору. Найпоширенішою формою організації науково-

дослідницької діяльності студентів є наукові гуртки, секції, студії, бюро, центри. Кожний із них являє собою невеликий творчий студентський колектив, який працює над однією або кількома суміжними науковими темами, за планами, що складаються на семестр або навчальний рік.

Результати науково-дослідної роботи як викладачів, так і студентів знаходять відображення у створенні нових курсів, лекцій, практичних та семінарських занять. Причому науково-дослідницьку діяльність можна визначити як невід’ємну обов’язкову умову успішної роботи вищих навчальних закладів, оскільки студенти не лише отримують необхідну інформацію від викладачів під час навчального процесу, а й беруть участь у наукових дослідженнях із запропонованих або самостійно обраних тематик.

Підвищення ефективності вузівських науково-дослідних робіт, залучення до їх виконання студентів підвищують і якість підготовки спеціалістів вищої кваліфікації. За рахунок цього вузівська наука дає можливість для “омолодження” наукових кадрів, розширення предметних областей досліджень, відкриття нових спеціальностей, підвищення “вартості” як молодого фахівця, так і ЗВО в цілому.

Література:

1. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.

2. Головань М. С. Модель формування дослідницької компетентності / М. С. Головань // Сучасні проблеми та перспективи навчання дисциплін природничо-математичного циклу [Текст]: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (21-22 березня 2012 року, м. Суми). Суми: СДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. С. 21-23.

3. Овакімян О.С. Науково-дослідницька робота як ресурс розвитку творчого потенціалу особистості студента: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / О.С. Овакімян; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2005. – 20 с.

4. Паталаха М.Є. Професійні знання, уміння та навички як компоненти професійної компетентності майбутнього викладача іноземної мови / М.Є.

Паталаха // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарнотехнічної еліти: зб. наук. праць / за ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О.Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Вип. 25 (29). – Х.: НТУ «ХП», 2010. – С.118–125.

5. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с/

УДК 377

Педагогічні науки

ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мельник Т.В.,

викладач циклової комісії іноземних мов

Університетського коледжу

Київського університету імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

Проблема формування саме фонетичного рівня мовної компетенції, зокрема розвиток фонетичних навичок, сьогодні є досить актуальною. Особливо гостро вона постає на початкових етапах вивчення англійської мови, зокрема у молодшому шкільному віці.¹ Але не усі студенти, які починають навчання у коледжах, технікумах, вищих навчальних закладах, володіють цією компетенцією; тому що багато з них не вивчали цієї теми у школах, а саме у початковій школі, де повинні закладатись усі базові знання фонетики. Адже фонетика англійської мови – найважливіша тема. На початковому рівні вивчення англійської мови їй повинно відводитись багато часу. А коли студенти починають вивчення не з рівня elementary, то ця тема відходить на другий план. Що в принципі не правильно, адже розуміння фонетики – основа правильної вимови і впевненості в розмові. Тому коли студенти, які закінчили школи (особливо сільські) і вступили у вищі навчальні заклади, вони не можуть почати розмовляти іноземною мовою, тому що вони бояться, що їх засміють, адже вони не володіють необхідними фонетичними навичками.

І тут уже постає завдання викладача впоратись із даним завданням – навчити студента вимовляти правильно англійські звуки. А основною вимогою до вимови студентів є *фонематичність* або ступінь правильності фонетичного оформлення мовлення, достатній для того, щоб воно було зрозумілим для співрозмовника, і *відносна швидкість* або ступінь автоматизованості вимовних навичок, яка дозволяє студентам говорити в середньо-нормальному темпі. Орієнтиром для його визначення можуть служити наступні дані: француз у середньому вимовляє 350 складів за хвилину, німець - 250, англієць - 240, а українець - 230 складів за хвилину.²

У минулому навчання вимови займало центральну позицію у теорії майстерності усного мовлення. Найбільш занедбаний аспект навчання вимови – це був зв'язок між артикуляцією фонем та іншими рисами зв'язного мовлення.

Традиційні методики включали використання фонетичного алфавіту (транскрипції), практики транскрипції, завдання щодо розпізнавання звуків, цілеспрямовані завдання на продуктивність вимови, скоромовки, ігри і т.д.

Коли комунікативний підхід до викладання мови почав використовуватись у навчальному процесі в другій половині 1970-х років, більшість з вищеперерахованих методик та матеріалів для навчання вимови на сегментарному рівні були відкинені з тієї причини, що вони не сумісні з викладанням мови як спілкування. Вимова вважалася обмеженою важливістю в комунікативно орієнтованій навчальній програмі. Більшість зусиль було спрямовано на навчання надсегментарних особливостей мови, таких як: ритм, наголос, інтонація, тому що вони мали найбільший вплив на зрозумілість англійської мови учнем.

Сьогодні навчання вимови відходить від сегментарної/надсегментарної дискусії до більш зваженого погляду. Цей погляд визнає, що і неможливість розпізнавання звуку, який несе великий функціональний набір, наприклад list – least, і неможливість розпізнання надсегментарних рис (таких як різниця між наголосом та інтонацією) може мати вплив на усне спілкування – і здатність до розуміння слухання не носіїв англійської мови.

Сьогоднішня навчальна програма вимови, таким чином, прагне визначити найважливіші аспекти як сегментарних, так і надсегментарних, а також їх належним чином інтегрувати в навчальний процес, що відповідає потребам будь-якої групи учнів.³

Тому у процесі навчання ні в якому разі не потрібно забувати про формування фонетичних навичок, яких потрібно було навчити ще в початковій школі студентів, які прийшли на 1 курс навчання в коледж. А це приблизно майже 60 %. Тому на заняттях з іноземної мови вважаю належною потребою використовувати різноманітні засоби навчання для формування фонетичних навичок. До найважливіших відносяться звичайно фонограма та відеофонограма зі зразками автентичного мовлення. Це записи діалогів, пісень, віршів, спеціальних фонетичних вправ для слухання й імітації, а також фрагментів фільмів, телепередач тощо. Для кращого усвідомлення студентами положення і рухів артикуляційних органів і з метою унаочнення деяких фонетичних феноменів доцільно використовувати допоміжні засоби: дзеркало, папір, схеми, сигнальні картки, таблиці. З цією метою використовую жести, дотик руки під підборіддя (для унаочнення голосних звуків), подих на папір (для унаочнення приголосних).⁴ Деякі науковці рекомендують використання прийомів так званої «фагофонетики». Всі чули історію про давньогрецького філософа, який, бажаючи поліпшити дикцію, набивав рот камінчиками і читав на пам'ять уривки з різних віршів. В цьому випадку камінчики їсти не доведеться. Студентам пропонується наступне - вибрати своє улюблене печиво (але яке не розтане в роті через п'ять секунд), наповнити ним рот, і забути про мамине правило «Коли я їм - я глухий і німий» і говорити. В цьому випадку студенти навчаться більш усвідомлено вимовляти звуки, і вже розмовляючи без «перешкод» у роті, помітять, як покращується вимова.⁵

Оволодіння правильною вимовою є необхідною умовою для здійснення ефективної іншомовної міжкультурної комунікації. Фонетичну компетенцію можна розглянути як здатність до правильного артикуляційного та інтонаційного висловлювання своїх думок і розуміння мовлення інших, яка базується на відповідних фонетичних навичках та знаннях. Саме від рівня

сформованості вимовних навичок, від обсягу отриманих та засвоєних знань та динамічної взаємодії цих компонентів залежить ефективність формування фонетичної компетенції студентів на заняттях з іноземної мови.

Література:

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. / Кол. авторів під кер. С. (О. Ніколаєвої. —К.: Ленвіт, 2002.-328 с. 2.
2. https://revolution.allbest.ru/languages/00548245_0.html#text
3. Теоретична фонетика англійської мови: Навчальний посібник./Автор В.Ю. Паращук. – К.: Нова книга, 2009. – с.19.
4. Навчальні матеріали з практичної фонетики англійської мови для студентів 1 курсу/ Укладачі: В.Ю. Паращук, М.П. Дворжецька. – К., 2003 – с.25
5. <https://sovetchub.ru/kak-uluchshit-dikciyu>

УДК 36:176.5

Педагогічні науки

ПОНЯТТЯ «КОМЕРЦІЙНИЙ СЕКС» У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ ТА НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Мельничук В. О.

*наукова співробітниця відділу
наукового та навчально-методичного забезпечення
змісту позашкільної освіти та виховної роботи
Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»
м. Київ, Україна*

Проституція як соціальне явище має давню історію. Саме стільки комерційні сексуальні відносини є об'єктом наукових досліджень. Представники гуманітарних та природничих наук вивчають сутність, детермінанти та наслідки цього явища. Юристи та політики намагаються врегулювати статус суб'єктів «найдавнішої професії» та визначити межі правових заборон у цій складній сфері. Навіть вживання понять «проституція» та «комерційний секс» є приводом для дискусії та суперечностей. Тому з'ясуємо, який юридичний зміст цих понять у міжнародному та вітчизняному праві та чи необхідно їх відокремлювати.

Для українського законодавства притаманне використання поняття «проституція». Зокрема, воно застосовується у Кодексі про адміністративні правопорушення України (ст. 181-1), Кримінальному кодексі України (ст. 303), Постанові КМУ від 3 жовтня 2018 року № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» (пункт 2).

Варто зазначити, що до 2006 року систематичне заняття проституцією, тобто надання сексуальних послуг з метою отримання доходу, за Кримінальним кодексом України визнавалось злочином. Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за торгівлю людьми та втягнення в заняття проституцією» від 12 січня 2006 року скасовано кримінальну відповідальність за такі дії. Наразі за заняття проституцією відповідальність передбачається лише у ст. 181-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Однак, в Україні застосовується й інший підхід у термінології, що стосується комерційного сексу. Наприклад, Загальнодержавна цільова соціальна програма протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 рр. містить поняття «особи, які надають сексуальні послуги за винагороду». Це пояснюється тим, що ця програма виконується нашою державою в рамках міжнародних зобов'язань України і на основі міжнародних нормативно-правових актів.

Зокрема з 2011 року у програмі ООН з ВІЛ/СНІДУ (ЮНЕЙДС) пропонується не використовувати поняття «проституція», а натомість – «сексуальні послуги», «секс-працівники», «комерційний секс», «працівники комерційного сексу», «особи, які надають сексуальні послуги за винагороду».

Міжнародна організація ЕКПАТ так формулює поняття комерційної сексуальної експлуатації дитини – сексуальне зловживання відносно дитини з боку дорослої особи за винагороду, що надається безпосередньо дитині або третім особам. [1].

Визначення дитячої проституції міститься в Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. В п. 2 ст.

19 зазначено, що дитяча проституція – це «використання дитини для діяльності сексуального характеру, коли гроші чи інша форма винагороди або компенсація надаються чи обіцяються як оплата, незалежно від того, чи надано цю оплату, обіцянку або винагороду дитині або третій особі».

В свою чергу, ст. 2 Факультативного протоколу щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії до Конвенції ООН з прав дитини, та означає «використання дитини у діяльності сексуального характеру за винагороду або будь-яку іншу форму відшкодування» [2]. Ці положення реалізовані в Законах України «Про охорону дитинства» та «Про захист суспільної моралі».

Тобто, в юридичному аспекті дефініції «проституція» та «комерційні сексуальні відносини» є рівнозначні, однак вживання поняття «проституція» наділяє осіб, які займаються цією діяльністю, негативними рисами та, як наслідок, виправдовує неправомірні дії щодо них, включаючи усі види насильства. Тому воно на думку міжнародної спільноти не бажане для вживання, особливо, якщо стосується дітей та молоді. Поняття «проституція» може вживатися тільки по відношенню до ювенальної проституції, тобто дій, що прямо передбачені як кримінально чи адміністративно карані.

Тепер з'ясуємо як сучасна наука тлумачить окреслене коло відносин сексуального характеру. Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, у працях яких ми знаходимо висвітлення проблем проституції, можна назвати Ю. Антоняна, Я. Гілінського, С. Голода, Ю. Кона, А. Протопопова, Н. Савельєву та ін. Серед наукових досліджень можна виділити ті, які стосуються дитячої проституції (Л. Бортницька, Л. Волинець, Г. Корчова, Л. Кумпан, О. Петрашук, Г. Черепанова, Т. Шевчук та ін.); проституції неповнолітніх (М. Галагузова, Т. Говорун, О. Кушнірчук, Н. Савельєва, А. Шиделко та ін.); комерційної сексуальної експлуатації дітей (Л. Ковальчук, О. Швед та ін.). Також, можна констатувати, що вітчизняна наука часто не розмежовує ці поняття.

Цікавий огляд щодо розуміння проституції пропонують О. Дудоров та М. Хавронюк: «У різні часи законодавство і доктрина різних держав пропонували

такі визначення проституції: продаж жінкою своїх сексуальних пещень різним особам; статеві зносини з різними партнерами за винагороду чи обіцянку винагороди; здійснення, згода чи пропозиція здійснити статеві зносини з іншою особою за винагороду; звичне спілкування жінки з різними чоловіками з метою статевого задоволення за винагороду; діяння, спрямоване на вилучення матеріальної вигоди, вчинюване у вигляді промислу шляхом вступу у статеві зв'язки; системний (у вигляді промислу) вступ у статевий зв'язок за винагороду, який служить основним або істотним додатковим джерелом засобів для обраного способу життя; пропонування жінкою свого тіла для безладного розпутства за плату; професійне задоволення сексуальних потреб клієнтів за плату тощо» [3].

За висловом І. Зверєвої, «проституція – це сфера знеособлених емоційно, позашлюбних, безладних, здійснюваних за плату статевих стосунків» [4, с.180]. Юрист П. Андрушко пропонує не такий емоційно-забарвлений підхід. На думку вченого, проституція – це заняття особою жіночої чи чоловічої статі систематичним наданням сексуальних послуг невизначеному колу осіб протилежної або власної статі за матеріальну винагороду, яка є постійним, основним чи додатковим джерелом доходу [5, с.208]. Таким чином, проституція, як спосіб заняття, характеризується тим, що вона є джерелом матеріального доходу особи, яка займається такою діяльністю як промислом і з цією метою готова надати свої сексуальні послуги кожному, хто готовий ці послуги оплачувати.

О. Кушнірчук у своїй дисертаційній роботі розкриває полісемантичність і міждисциплінарність поняття «проституції» через такі аспекти: історично проституція фіксується на всіх етапах розвитку суспільства; у контексті соціологічного підходу проституцію визначають як форму девіантної, як правило, жіночої поведінки; в правовому аспекті проституцію відносять до делінквентної поведінки, яка порушує норми чинного законодавства; у медицині проституція розглядається як чинник поширення різних захворювань, в тому числі ВІЛ та гепатити В і С; психологічний підхід визначає проституцію як форму сексуальної девіації, що зумовлена порушеннями в диспозиційній системі та відхиленнями від визначених критеріїв і показників сексуальної норми; у соціально-педагогічному

аспекті проституція розглядається як різновид девіантної поведінки, зумовленої передусім недоліками сімейного виховання, порушенням процесу соціалізації, а також у руслі явищ торгівлі людьми й експлуатації дітей [6, с.6].

Зазначений автор визначає проституцію як історично сформовану, переважно жіночу форму поведінки, яка полягає у наданні платних сексуальних послуг. А проституцію неповнолітніх О. Кушнірчук тлумачить як антисоціальну, асоціальну, саморуйнуючу поведінку, прояв масштабної дезадаптації особистості неповнолітніх, критичний прояв статевої деморалізації, що зумовлені певними психолого-педагогічними причинами, основними ознаками яких є відчужені, платні сексуальні послуги, які особа надає невизначеній кількості сексуальних партнерів [7]. В свою чергу, А. Шиделко розуміє проституцію неповнолітніх як форму позашлюбних статевих контактів, які полягають у наданні сексуальних послуг за матеріальну винагороду дівчатами та хлопцями віком до 18 років [8].

Щодо альтернативного поняття – «комерційний секс», воно вживається у наукових працях як синонім проституції, а також у дослідженнях, які проводились за участю міжнародних організацій та фондів (Українська Гельсінська спілка з прав людини, Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна», польська Фундація «Даємо дітям силу» (раніше – Фонд «Нічії діти») та ін.). Найбільш типовою є така дефініція: комерційний секс – це випадкова чи регулярна практика добровільного вступу в договірні відносини щодо надання сексуальних послуг в обмін на матеріальні блага (гроші чи товари), таким чином, це вид економічної діяльності у вигляді надання послуги [9].

Отже, аналіз законодавчих актів та наукової літератури виявив розбіжності у тлумаченні поняття «комерційний секс» та невідповідність українського законодавства нормам міжнародного права; традиційним для вітчизняної науки є вживання поняття «проституція»; комерційні сексуальні відносини як соціальне явище у дослідженнях описуються із негативним змістом стосовно суб'єкта такої діяльності (навіть якщо мова іде про дитячу проституцію). Тому визначення поняття «комерційний секс» та аналіз цього явища є перспективною темою для подальших наукових досліджень.

Література:

1. Сексуальна експлуатація дітей в Україні: стан та заходи з протидії / Н. П. Бочкор, Л. Г. Ковальчук, І. Є. Конченкова та ін. ; / заг. ред. К. Б. Левченко, Л. Г. Ковальчук — Х. : Права людини, 2014. — 64 с.
2. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі людьми, дитячої проституції / ратифікований 03.04.2003 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_b09
3. Дудоров О. О. Кримінальне право : навч. посіб. / О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк ; за заг. ред. М. І. Хавронюка. – К. : Ваіте, 2014. – 714с.
4. Соціальна робота в Україні : навчальний посібник / За ред. І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Марченко та ін.; за заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
5. Андрушко П. П. Науково-практичний коментар до Кримінального Кодексу України / П. П. Андрушко та ін. — К.: Правова єдність, 2009. — Т. II.
6. Кушнірчук О. Р. Соціально-педагогічна профілактика проституції неповнолітніх у школах-інтернатах : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.05 - соціальна педагогіка / О. Р. Кушнірчук; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2018. – 23 с.
7. Кушнірчук О.Р. Поняття проституції: міжкатегоріальний аналіз // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2013. – № 2 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mino.esrae.ru/160-1271>
8. Шиделко А. В. Проституція неповнолітніх як крайній прояв статевої деморалізації / А.В. Шиделко [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua>
9. Вплив збройного конфлікту на Сході України на працівниць комерційного сексу/ Юля Павлік, Олексій Плотніков / ГО «Українська Гельсінська спілка з прав людини», ГО «Десяте квітня», БО «ЛЕГАЛАЙФ-УКРАЇНА». - Київ, 2019. - 36 с.

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК БАЗОВОЇ ЯКОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Мишковська І. С.,
студентка факультету
соціально-педагогічної освіти та мистецтв
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
Академія імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Стаття присвячена теоретичному аналізу актуальної проблеми дошкільної освіти – вихованню толерантності у дітей передшкільного віку. Представлено різні підходи до тлумачення терміну «толерантність», принципи та педагогічні умови формування толерантності старших дошкільників.

Одним з найбільш значущих і динамічних елементів соціальної інфраструктури в сучасній Україні є система освіти. Від ефективності освітньо-виховної діяльності багато в чому залежить спроможність українського суспільства переломити наростаючі негативні тенденції в розвитку духовної культури, відродити й збагатити найвищі моральні ідеали. Пріоритетними у сучасній психолого-педагогічній науці та практиці є зміни у концептуальних підходах до дошкільного дитинства. Сьогодні посилюється інтерес до даного вікового періоду, підкреслюється його особлива значущість для формування духовно зрілої особистості з власними ціннісними орієнтирами, що визначатимуть сенс подальшої життєдіяльності дорослої людини, сприятимуть її внутрішньому розвитку, забезпечуватимуть можливість співіснування з іншими.

У зв'язку з процесами глобалізації, протиставленням між релігійними, національними, етнічними ідентичностями різних культур і народів особливої актуальності набула проблема розвитку толерантності, що є ключовим завданням формування зростаючої особистості. Вагомість окреслених аспектів виховання дітей передшкільного віку зазначена у Базовому компоненті дошкільної освіти України, Законі «Про дошкільну освіту», чинних програмах для закладів дошкільної освіти та інших нормативно-правових документах [2].

Актуальність означеної проблеми підтверджуються дослідженнями педагогів-класиків – Я. Коменського, Я. Корчака, А. Макаренка, М. Монтесорі, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін. У сучасній педагогічній науці проблемою виховання толерантності займаються Ю. Іщенко, І. Крейн, О. Кривицька, В. Пісоцький, Н. Сербіна, Ю. Терещенко, П. Яроцький та ін. Сучасні дослідники акцентують увагу на особистісно-діяльній складовій розвитку дошкільників, до якої належить і толерантність (Г. Беленька, О. Кононко, К. Крутий, Н. Лисенко, В. Ляпунова, Т. Піроженко, Т. Поніманська, Н. Скрипник).

Передшкільний вік – особливий період в житті кожної дитини. В цей час виникає потреба активного спілкування з іншими людьми, формується активний інтерес до взаємин з однолітками та дорослими. В дітей накопичується певний особистий досвід: вони досліджують різні життєві ситуації та намагаються краще пізнати навколишній світ. Важливим аспектом формування особистості дитини є формування її базових якостей: самостійності, відповідальності, довільності, креативності, ініціативності, свободи поведінки і безпечності, самосвідомості, самоставлення, самооцінки тощо. З-поміж них вважаємо доцільним виокремити толерантність – моральну категорію, яка, з однієї сторони, формується суспільством, а з іншої – залежить від спрямувань, цінностей, потреб, поглядів, життєвих принципів самої людини, і є її особистісним надбанням, що визначає поведінку [7].

Звертаючись до довідкових джерел знаходимо трактування поняття «толерантність» – повага, прийняття та правильне розуміння багатого розмаїття культур, форм самовираження та самовиявлення людської індивідуальності [3].

У науковій літературі толерантність розглядається переважно як соціальна цінність, норма соціального життя, принцип людських взаємин, поведінки, особистісна якість і окреслена як повага і визнання рівності, відмова від домінування і насильства, визнання багатовимірності і різноманіття людської культури, норм, вірувань і відмова від зведення цього різноманіття до якоїсь однієї точки зору [5, с. 234].

Розвитку стійких толерантних якостей особистості слід приділяти увагу саме в дошкільному віці, адже цей період є сенситивним для закладання основ

моральної особистості. Якщо втратити цей період, то у подальшому вже буде зробити це набагато складніше.

Задля досягнення виховання толерантної особистості в умовах демократизації суспільства А. Асмолов пропонує керуватись двома групами принципів:

1. Принципи виховання у підростаючого покоління толерантного та терпимого ставлення: принцип дотримання загальноприйнятих моральних цінностей; принцип поваги гідності кожної особистості; принцип сприймання кожної людини як унікальної особистості; принцип прилучення до рідної культури й традицій та поваги до культур і традицій інших народів; принцип заперечення насильницьких методів вирішення конфліктів; принцип виховання відповідальності за свої дії, поведінку, висловлювання; принцип виховання толерантної свідомості у ставленні до всього живого, до інших людей, до самого себе.

2. Принцип гуманізації розвивального простору за допомогою впровадження ідей толерантності у освітній процес: принцип гуманізації існуючих методів та форм навчання та виховання; принцип використання методів освіти у відповідності до вікових особливостей дітей; принцип впровадження нових методів та форм педагогічної діяльності, побудованих на толерантній основі; принцип взаєморозуміння, взаємодопомоги, взаємозалежості та взаємодоповнювання у взаємовідносинах «дитина-дитина» та «дитина-педагог»; принцип виховання та спонукання розвитку комунікативних здібностей як головного чинника особистості та виховання дітей у колективі; принцип створення умов успіху до кожного вихованця тощо [1, с. 61].

Цінними є дослідження В. Ляпунової, яка наголошує, що процес виховання толерантності – центральний компонент виховної системи, спрямованої на розвиток толерантних якостей особистості. Виховання толерантності, на думку вченої, – це цілеспрямований, планомірно організований компетентним педагогом процес формування у дітей толерантності (поблажливого ставлення до відмінних поглядів, вдачі та звичок, поваги до особливостей різних народів, націй, релігій), процес розвитку толерантної свідомості, світогляду, почуттів, властивостей особистості дитини дошкільного віку, а також здатності до толерантної взаємодії

на основі використання системи педагогічних засобів. Фахівець підкреслює, що це важлива умова позитивної соціалізації дитини, трансформації толерантності в принцип, який визначає діяльність людини, норму і зразок поведінки [6].

У вихованні толерантності дітей передшкільного віку визначальну роль відіграє сім'я. Адже саме в сім'ї встановлюються перші соціальні зв'язки зі світом, утверджується довіра до нього. Кожна сім'я формує свій спосіб життя, свою мікроструктуру і, в зв'язку з цим, впливає на потреби, соціальну активність та психічний стан особистості дитини. Батькам слід з уважністю ставитися до виховання дитячої толерантності як інтегративної якості і знати шляхи її формування. Толерантність батьків, у свою чергу, передбачає повагу до самотнього внутрішнього світу дитини, віру в перемогу добрих починань у міжособистісних взаєминах, відмову від методів грубого примусу й будь-яких форм авторитаризму. Толерантним буде ставлення до дитини, якщо батьки не ображають її, вислуховують думку дитини й рахуються з нею, вміють прощати образи і самі просять вибачення, уміють без сварок і конфліктів домовлятися з дитиною, утверджують гідність дитини, не змушують дитину за допомогою сили робити те, що їй не хочеться [4].

Не менш важливе значення у формуванні толерантності у дітей дошкільного віку відіграє й заклад дошкільної освіти. Значуще місце у цьому належить вихователю, який повинен дотримуватися гуманістичних принципів у взаєминах із вихованцем, ставитись до дитячої особистості як до самостійної цінності. Він має надавати перевагу організаційному впливу над дисциплінарним; вміти визнавати свої помилки; поєднувати вимогливість з повагою до особистості дитини; віддавати перевагу непрямим засобам впливу. Спокійний, позитивно-емоційний стиль спілкування легко приймається дітьми, стає для них звичайним та необхідним, що й складає природний емоційний фон гуманістичним проявам та почуттям, сприяє розкриттю особистості, вихованню позитивних моральних якостей, зокрема толерантності.

Досліджуючи особливості розвитку толерантності дітей старшого дошкільного віку Н. Скрипник узагальнила та виокремила педагогічні умови

виховання толерантних взаємостосунків у дітей старшого дошкільного віку, а саме:

1. Цілеспрямована і конструктивна взаємодія педагогів і сім'ї з створення толерантного виховного середовища, що характеризується взаємною довірою і повагою, доброзичливим спілкуванням, на засадах демократичних принципів організації дитячим колективом, забезпеченням почуття впевненості та захищеності кожної дитини.

2. Формування комплексу знань, умінь і навичок толерантних взаємостосунків у дітей, тобто: уявлень дошкільника про толерантні стосунки, людські емоційні стани та їх причини; прояв доброзичливого, терпимого ставлення до себе та оточуючих, здатності до емоційної чутливості та сприйняття своєрідності кожної людини, як основного змісту виховної роботи.

3. Застосування спеціально підібраних педагогічних форм та методів для ефективної реалізації поставлених цілей [8, с. 79].

Погоджуємось з думкою фахівця, що основне завдання педагога – не лише дотримуватися самому і створювати умови для формування толерантності між дітьми, але й попередити прояв негативізму у стосунках всіх учасників освітнього процесу (інших працівників ЗДО, батьків): різких емоційних проявів амбіційності, настороженості, дратівливості, грубості у висловлюваннях, залякування. Всі ці прояви неприпустимі у взаєминах із дітьми та формуванні їх толерантності.

Звертаючись до досліджень В. Ляпунової знаходимо переконання, що система формування толерантності – це цілісний соціальний організм, який функціонує за умови толерантної взаємодії його основних компонентів і наділяється такими інтегративними характеристиками, як спосіб життя закладу дошкільної освіти, його психологічний клімат, особливості взаємин дітей, батьків та педагогів.

Виходячи з вищезазначеного, можна вважати, що толерантність, як і будь-яка інша базова якість, може бути сформована у дитини тільки толерантними дорослими, адже основний метод виховання дітей – це власний приклад.

Зазначимо, що формування толерантності у дітей дошкільного віку потребує подальшого вивчення, зокрема, необхідно визначити та ґрунтовно дослідити шляхи, методи та прийоми розвитку толерантності у зростаючого покоління.

Література:

1. Асмолов А. Историческая культура и педагогика толерантности. Мемориал. 2011. №24. С. 61–63.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Авт. кол-во: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. К.: Видавництво МЦФЕР, 2012. 26 с.
3. Бандурка А. Толерантність чи терпимість? URL : <https://www.pravda.com.ua/columns> (дата звернення : 14.03.2020).
4. Вакуленко В. М. Роль гендерного аспекту у формуванні ціннісних орієнтацій на ідеях народної педагогіки майбутніх педагогів. URL : <http://archive.nbu.gov.ua> (дата звернення : 14.03.2020).
5. Грива О. А. Проблема толерантності молоді у філософсько-освітній парадигмі. Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. пр. К., 2008. Вип. 68. С. 234–243.
6. Ляпунова В. А. Підготовка вихователів до формування толерантності у дітей дошкільного віку: монографія. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. 364 с.
7. Максимова О. О. Толерантність як складова морального виховання. Наукові записки: збірник наукових статей. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 128. 233 с.
8. Скрипник Н. І. Психолого-педагогічні засади виховання гуманних взаємостосунків у дітей старшого дошкільного віку : [монографія] : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві». Умань, 2012. С. 79.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

*Мірошніченко Л.В.,**доцент кафедри соціально-гуманітарних наук,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна*

У сучасному суспільстві актуальними постають проблеми взаємодії та ефективної комунікації в навчальному просторі, це стосується як закладів вищої освіти, так і молодших, середніх та старших класів. В умовах вимушеної ізоляції людей в усьому світі доцільно сформувавши педагогічні умови формування комунікативних умінь та використання систем комунікацій у навчально-виховному процесі. Однією з таких форм є дистанційне навчання, в якому передбачено такі сучасні технології, що забезпечують надання інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання комунікаційних методів викладачами різних галузей науки для студентів або слухачів.

Як відомо, поява персональних комп'ютерів дала новий поштовх, пов'язаний зі спрощенням та автоматизацією процесу навчання. У ХХІ ст. доступність комп'ютерів та Інтернету розширили використання дистанційного навчання, яке стало ще простішим і швидшим, адже з'явилася можливість спілкуватися й отримувати зворотний зв'язок від будь-якого учня, студента, слухача, де б він не знаходився. Поширення «швидкісного інтернету» сприяло створенню онлайн семінарів, вебінарів, різних інтернет-платформ під час навчання.

В Україні датою офіційного початку запровадження дистанційного навчання можна вважати 21 січня 2004 року, коли наказом № 40 Міністерства освіти і науки України було затверджено «Положення про дистанційне навчання» [3], яке поклало початок запровадженню нових технологій у галузі освіти. Але такий вид навчання має як позитивні сторони, так і негативні. В умовах карантину, який пов'язаний з розповсюдженням будь-якої інфекції або вірусу, що

загрожує здоров'ю та життю людей, дистанційне навчання є одним з найефективніших методів навчання в галузі освіти. Варто учителям школи та викладачам ВНЗ оволодіти всіма технічними вимогами щодо використання такого виду освіти, а також розробити різні методики викладання навчальної дисципліни, тому що традиційні прийоми та методи не є ефективними, адже умови такого виду спілкування позбавляють «живого» і безпосереднього зв'язку з мовцем. Підтримуємо думку доцента Київського національного університету технологій та дизайну, Н. В. Хлістунова у тому, що «основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Це дає змогу навчатися на відстані за допомогою диспутів експертів із кількох країн за відсутності викладача. Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології. Безпосереднє спілкування між викладачем і студентом надає можливості миттєво обговорити актуальні, нагальні як для викладача, так і студента проблеми перспективного розвитку книгознавчої, бібліотекознавчої і бібліографічної науки, практики та освіти в Україні» [4].

В Україні є декілька прикладів досить великих навчальних центрів з дистанційною формою навчання, що спеціалізуються з підготовки учнів до ЗНО та університетських курсах. Одним з найбільших є Prometheus — проект масових відкритих онлайн-курсів [1]. У 2007 році була відкрита перша в Україні державна Міжнародна українська школа [2], яка дає можливість учням, які проживають за межами України, здобути початкову, базову та повну середню освіту й офіційні документи державного зразка, які підтверджують освітній рівень, здобутий дистанційно. Окрім цього, в Україні функціонують декілька приватних шкіл із дистанційною формою навчання, у яких можуть навчатися і ті діти, які проживають в Україні, але через певні обставини не мають змоги відвідувати звичайні школи.

Однією з найпоширеніших проблем такого взаємозв'язку можуть бути певні психологічні бар'єри під час спілкуванні, адже упродовж багатьох

десяти років у викладачів уже сформована традиційна педагогічна система навчання, яка передбачає використання різних прийомів та методів і в поясненні нового матеріалу, і закріпленні вивченого, в мотивації до навчання, і під час актуалізації знань. Наразі постає потреба в дослідженні та вивченні нових підходів до навчання дистанційного типу. Розробка певних алгоритмів роботи, систематизація навчального матеріалу, подача інформації структуровано, в таблицях, схемах, малюнках, завдяки асоціативним іграм, онлайн-панелям, інтернет-площадкам, віртуальним офісам та ін. Інноваційний формат подачі навчальних дисциплін має задіяти різні форми комунікаційної взаємодії: індивідуальну, групову, масову, колективну та ін. Варто організувати школи і для викладачів, щоб удосконалити знання, уміння та навички щодо використання інтернет-ресурсів, особливо це стосується людей старшого покоління, щоб вони відчували себе повноцінними фахівцями в сучасній освіті.

Отже, актуальність використання дистанційної освіти наразі є нагальною проблемою для освітян. На нашу думку, варто науковцям педагогічних наук (і не тільки) оновити та розробити методологію викладання навчального матеріалу з різних дисциплін, що дасть змогу на професійному фаховому рівні забезпечити високий рівень знань молодого покоління.

Література:

1. Відкрився новий центр дистанційного навчання — знання онлайн <https://buki.com.ua/blogs/vidkryvsya-novy-tsentr-dystantsiynoho-navchannya-znannya-onlayn/>
2. Курси Міжнародної української школи <https://web.archive.org/web/20171216140837/http://ukrintschool>
3. Положення про дистанційне навчання, Наказ МОН № 40 від 21 січня 2004 року.
4. Хлістунова Н. В. Формування системи комунікацій у навчально-виховному процесі ВНЗ // Електронний журнал «Ефективна економіка», Дніпровський аграрно-економічний університет. Видавництво ТВО «ДКС-центр», №1, 2016 р., м. Дніпро, <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4736>

ФОРМУВАННЯ КАРТИНИ СВІТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

*Молявчик Л. С.,
студентка факультету
соціально-педагогічної освіти та мистецтв
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

За висновками фахівців, процес пізнання людиною світу починається ще з самого народження й удосконалюється упродовж усього її життя. Ці знання, вона аналізує та використовує у повсякденні, намагається зіставити зв'язки між об'єктом та результатом пізнання, що є необхідною умовою успішної життєдіяльності (Р. Арцишевський, В. Борзенков, Р. Ганієв, А. Гезалов, П. Гуревич, Г. Залесський, А. Зотов, Я. Коменський, С. Левицький, Д. Леонт'єв, В. Миронов, Б. Модін, Е. Ноель-Нойман, М. Прохоров, Н. Рібаков, В. Сагатовський, Т. Столярова, В. Сухомлинський, В. Франчук, Ф. Шагманова та ін.

Особливо ця проблема гостро постає для дошкільної освіти, оскільки саме у період дошкільного дитинства закладається фундамент особистості, формуються уявлення про довкілля (О. Запорожець, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонт'єв).

На думку науковців, освітній процес завжди передбачає наявність певних суб'єктів взаємодії та розвивального середовища. Дитина дошкільного віку пізнає світ у процесі комунікації з іншими, оскільки здебільшого інформація про нього сприймається від інших дорослих, насамперед, від батьків та вихователів. Тому поряд з об'єктивною реальністю перед дошкільником виникає суб'єктивне бачення світу, зумовлене системою цінностей значущих для дитини дорослих [2, с. 162].

Мета дослідження – з'ясувати психолого-педагогічні аспекти проблеми формування картини світу у дітей дошкільного віку.

Проблему формування картини світу досліджують науковці в галузі педагогіки та психології. Процес формування цілісної картини світу дітей дошкільного віку є складним, проте необхідним, оскільки відсутність у закладі дошкільної освіти системної роботи з даної проблеми негативно впливає на якість освітнього процесу.

Вчені відзначають, що в людини є життєва потреба мати будь-яку картину світу для орієнтації, а вже потім – потреба в точності та об'єктивності цієї картини світу. Тому для картини світу характерна суб'єктивна зв'язність, незважаючи на чимало білих плям у знаннях про світ та у досвіді. «Картина світу», за твердженням фахівців, утворена не тільки знаннями та досвідом, а й некритично сприйнятими переконаннями, домислами, також неусвідомлюваними уявленнями.

Такі вчені, як Н. Бердяєв, В. Зінченко, А. Лосєв, М. Моїсєєв, М. Хайдеггер та інші досліджували особливості формування в особистості цілісної картини світу як синтез міфології, релігії, філософії та науки. Крім того тенденції вивчення картин світу з позиції цілісності простежуються і в працях таких дослідників як В. Балханов, С. Курдюмов, В. Рубцов, В. Симонов, Г. Щедровицький та ін. [5, с. 163].

Великий спектр питань пов'язаних із формуванням картини світу у дітей висвітлено у наукових працях О. Леонтьєва, В. Моляко, В. Петухова, З. Хитрої. Формування цілісної, реалістичної картини світу, основ світогляду в дітей дошкільного віку є одним із завдань дошкільної освіти, яке зафіксоване у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні [1]. Дитина дошкільного віку пізнає світ у процесі комунікації з іншими, оскільки здебільшого інформація про нього сприймається від інших дорослих, насамперед, від батьків та вихователів. Тому поряд з об'єктивною реальністю перед дошкільником виникає суб'єктивне бачення світу, зумовлене системою цінностей значущих для дитини дорослих.

Як зазначає Л. Шелестова, діти систематизують інформацію про світ, організовують її у зв'язані структури, осягають сенс людського життя,

своєрідно реконструюють свої враження, а також категоризують предмети, явища, події, ситуації та вчинки людей [6, с. 115].

Сучасні дошкільники – відкриті, розкуті, комунікабельні. Останнім часом дуже змінилися вимоги до організації розвивального середовища закладу освіти. Аби виховати у дітей самостійність, стимулювати інтерес до дидактичних ігор, розвинути їхні сенсорні здібності, логіку, мислення, фантазію на допомогу досліджено новий напрям освіти, що дає реалізувати поставлене завдання – STEM. На думку І. Резніченко «STEM-освіта сприяє розвитку в дітей образного, дієвого, логічного мислення та допомагає формувати уявлення про цілісні образи предметів довкілля» [4, с. 6].

Від звичайної освіти, методика STEM відрізняється тим, що зростаюча особистість отримує чимало корисної інформації, що стосується її творчих здібностей. На навчання значно менше впливають стосунки, які склалися між дитиною та педагогом і це дає можливість об'єктивніше оцінювати прогрес. Тільки за рахунок цього діти вчиться бути самостійними, приймати власні рішення та брати за них відповідальність.

Найголовнішою перевагою інтеграції є те, що вона розкриває можливості для творчості, самовираження й імпровізації як вихователя – під час розроблення інтегрованого заняття, так і дітей – під час розв'язання численних творчих завдань на занятті.

Сприймаючи об'єкти довкілля, дитина виявляє своє ставлення до них. Діти старшого дошкільного віку з великим бажанням експериментують із новими матеріалами, перетворюють предмети та об'єкти на практиці, виявляють у них нові властивості, встановлюють зв'язки та залежності. Вони чітко аналізують зміни, розмірковують над ними, діють послідовно і дедалі частіше не лише в зовнішньому, практичному, а й у внутрішньому, мислельному плані.

Дитина прагне зрозуміти доцільність в облаштуванні дійсності, з'ясувати призначення предметів у взаємозв'язку з їх зовнішніми ознаками; ставить багато запитань стосовно сутності явищ навколишньої дійсності, що є

свідченням допитливості та проблемності мислення. Вона не лише сприймає інформацію і встановлює взаємозв'язки між явищами, а й систематизує отриманні знання, запам'ятовує їх і використовує за призначенням, порівнює й робить висновки, самостійно виявляє закономірності, здатна прогнозувати результати дій.

Інтеграційна модель гри з LEGO дає можливість дитині не лише оволодіти знаннями про життя, світ, у якому вона живе, природу, людей, саму себе, а й розвинути потребу в системному підході до об'єкта пізнання. А також сформувати вміння аналізувати, порівнювати предмети, об'єкти довкілля, що забезпечить цілісне сприймання світу [3, с. 46].

Висновок. Цілісна картина світу, що сформувалася у дітей на основі здобутих знань про довкілля, в подальшому виконує безпосередню роль у всіх видах діяльності, і тому є фундаментом для майбутнього успішного навчання та соціалізації дитини. Через це використання інтеграції різних видів діяльності збільшує шанси відобразити в уявленні дітей розуміння навколишнього світу.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Авт. кол-во: Богуш А. М., Бельська Г. В., Богиніч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. К.: Видавництво МЦФЕР, 2012. 26 с.

2. Кононко О. Л. Теоретичні проблеми формування у дітей шостого-восьмого років життя цілісного світобачення // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Інститут проблем виховання НАПН України, 2010. №14 (1). С. 162–174.

3. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О. Ю. Рома, В. Ю. Близнюк, О. П. Борук – the LEGO Foundation, 2016. 140 с.

4. Резніченко І. STEM-освіта для дошкільників // *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2019. № 7. С. 4–9.

5. Стахова І. А. Особливості становлення цілісної картини світу в дітей шестирічного віку // «Молодий вчений». №5, 2019. С. 162-165.

6. Шелестова Л. В. Формування картини світу старших дошкільників : теорія і практика : монографія. К. : Інститут обдарованої дитини, 2016. 526 с.

УДК 371

Педагогічні науки

ЧИТАННЯ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ У КУРСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
ПСИХОЛОГІЯ

*Овсянко Г. В.,
викладач кафедри сучасних мов
Національного університету
кораблебудування ім. Адмірала Макарова
м.Миколаїв, Україна*

Читання – це самостійний вид мовленнєвої діяльності. У процесі опанування іноземної мови читання займає одне з головних місць по використанню і важливості, тому що на основі читання відбувається розвиток продуктивних навичок – говоріння та письма.

Вивченню ролі читання фахових текстів присвячували свої роботи багато науковців: К.Я. Кусько, О.А. Гришина, Т.С. Серова, Г.В. Барабанова, Л.Ф. Лучкіна та інші. Саме фахово-орієнтовані тексти є предметом читання та обговорення на заняттях, основою для використання в ситуаційному мовленні, для аудіювання.

За К.Я. Кусько, текст за фахом - це передусім засіб становлення та розвитку професійної, точніше мовно професійної майстерності. [2, с.13] Фахова лексика, яку студенти вивчають за допомогою текстів, забезпечує потреби у розширенні фахового словника, формує лексичну компетентність, створює передумови для формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності.

На основі фахових текстів відпрацьовуються визначення та значення термінів, вміння їх використання для забезпечення розуміння розгорнутого

мовлення на фахову тематику різної складності, пошуку необхідної фахової інформації.

Для студентів-психологів навички сприйняття письмового мовлення важливі ще й тому, що у повсякденному навчанні вони часто мають справу з читанням спеціалізованої літератури, періодичних видань, роботою з електронними виданнями за фахом.

Існує 3 етапи роботи з текстом:

1. Перед текстовий (Pre - reading)
2. Текстовий (While – reading)
3. Після текстовий (Post – reading)

Цілі перед текстового етапу:

- Визначити / сформулювати мовленнєву мету для першого читання.
- Створити необхідний рівень мотивації читача.
- Скоротити рівень мовних і мовленнєвих складностей під час читання.

На цьому етапі можливе виконання наступних видів вправ:

1. За заголовком визначити:
 - тематику тексту;
 - проблеми висвітлені у тексті;
 - ключові слова і вислови, асоціації.
2. Сформулювати передбачення про тематику тексту на основі наявних ілюстрацій, чи фрагментів відео або аудіо матеріалів.
3. Визначити основну ідею тексту по даним словам. Це можуть бути слова з перекладом або слова з визначенням.
4. Продивитись перший абзац та визначити про що йдеться у тексті.
5. Прочитати питання / твердження за текстом і визначити його тематику і проблематику.
6. Спробувати відповісти на запропоновані питання до читання тексту.
7. Використати асоціації пов'язані з іменем автора.
8. Самостійно сформулювати питання за темою тексту.

Цілі текстового етапу:

- Визначити ступінь сформованості різних мовних і мовленнєвих навичок.
- Продовжити формування відповідних навичок і умінь.

Можливі вправи:

1. Знайти відповіді на запропоновані питання.
2. Підтвердити правильність чи хибність стверджень, або виявити, що це в тексті не згадано.
3. Скласти речення за порядком.
4. Знайти відповідності.
5. Виконати завдання на множинний вибір.
6. Підібрати заголовки до кожного абзацу.
7. Вставити необхідне за змістом слово чи речення, пропущене у тексті.
8. Вибрати речення з поданими словами / граматичними явищами / ідіоматичними висловами.
9. Прочитати опис зовнішності, місця події, ілюстрації, відношення кого-небудь до чого-небудь.
10. Здогадатись про значення слова чи слів з контексту, який із запропонованих варіантів перекладу найбільш влучно визначає значення слова у даному контексті.
11. Передбачити розвиток подій у наступній частині тексту.
12. Прочитати уривок і переказати.
13. Додати недостатню інформацію.

Цілі після текстового етапу:

Використати ситуацію тексту у якості мовної, мовленнєвої, змістової опори для розвитку умінь в усному і письмовому мовленні.

Можливі вправи:

1. Виявити нове з прочитаного тексту, висловити свою точку зору з прочитаної тематики.
2. Спростувати твердження чи погодитись з ними.

3. Довести чи охарактеризувати щось.
4. Сказати, яке із поданих висловлювань найбільш точно передає основну ідею тексту. Обґрунтувати свою відповідь.
5. Скласти план тексту, окресливши основні ідеї.
6. Переказати / коротко висловити зміст тексту, можливо і письмово.
7. Розповісти від імені героя, можливо і письмово.
8. Придумати, що могло б статися, якби... Придумати новий кінець тексту.
9. Придумати нову назву тексту.
10. Драматизувати уривок чи зміст тексту.

За даною схемою під час роботи з текстом відбувається напрацювання словникового запасу з теми, який згодом переходить з пасивного у активний словниковий запас. Також гарно запам'ятовується графічна форма слів та словосполучень, яка згодом легко відтворюється на письмі.

Студентам під час виконання завдань з читання рекомендується:

- 1) Читати текст уважно.
- 2) Не хвилюватись з приводу незнання деяких слів. Можливо вони не знадобляться при відповідях на питання чи виконанні завдань. Якщо ж ці слова важливі для відповіді на питання, спробувати здогадатись за контекстом чи використати словник.
- 3) Завдання та питання йдуть у тому порядку, в якому вони зустрічаються у тексті.

Очікуваний результат опанування навичок читання – це вміння розуміти зміст та проблематику тексту, а також бути спроможним висловити свою думку з приводу прочитаного.

Тексти для читання з психології англійською мовою можливо використовувати, як з підручників з психології так і з періодичної літератури та електронних видань за фахом.

Ресурси:

<http://study-english.info/psychology.php>

<https://angliyskiyazik.ru/english-texts/psychology/>

<http://english-text.ru/>

<https://www.twirpx.com/files/science/languages/english/specific/pps/>

<https://iloveenglish.ru/topics/psikhologiya>

<http://szabo.freesevers.com/abc/ACCESS.HTM>

<http://allpsych.com/personalitysynopsis/contents/>

<http://gestalttheory.net/archive/>

У курсі викладанні іноземної мови професійного спрямування викладач повинен підібрати тексти для читання, що будуть насичені відповідною термінологією. Як показала практика викладання англійської мови студентам-психологам Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова, студенти спочатку більш зацікавлено опрацьовують термінологію сучасних текстів науково-популярного стилю. Далі з опануванням професійної лексики рідною мовою, зростає інтерес до неадаптованих автентичних текстів наукового стилю. Саме ці тексти необхідні студентам для підготовки до написання рефератів, доповідей, наукових робіт за спеціальністю.

Література:

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовному ВНЗ. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 315с.
2. Кусько К. Я. Лінгвістика тексту за фахом // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов у вузі. Колективна монографія. – Львів: «Світ», 1996.
3. Лучкіна Л. Ф. Формування фахового словника в майбутніх учителів технічних спеціальностей // Наукові записки ТДПУ ім. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2002. - №3.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ

Павлишина О.С.,
директор Заячківського навчально-виховного комплексу
«Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня
школа I-III ступенів» Христинівської
районної ради Черкаської області
с. Заячківка, Христинівський р-н, Черкаська обл., Україна

Павлишина К.І.,
студентка Київського національного
торговельно-економічного університету
м. Київ, Україна

Розглядаючи навчання в оптиці сьогодення, чийм змістом є процес набуття людиною низки досягнень та навичок з метою розуміння навколишньої дійсності та себе як частину цієї дійсності. Визначення суті та призначення початкової діяльності дозволяє незмінно виконувати покладені на неї природні функції – сприяння розумінню наявних та здобутих знань.

E-learning (від англ. Electroniclearning – електронне навчання) – система електронного навчання, синонім таких термінів, як електронне навчання, дистанційне навчання, навчання із застосуванням комп'ютерів, мережне навчання, віртуальне навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних, електронних технологій. Електронне навчання поклало початок смарт-навчанню (Smarteducation). Це нова філософія навчання, котру називають розумним навчанням. Воно об'єднує навчальні заклади, викладацький склад для здійснення спільної освітньої діяльності в мережі Інтернет на базі спільних стандартів, узгоджень і технологій. Мова йде щодо здійснення спільного навчання та використання контенту [1, с.].

Смарт-навчання – це новий термін у освітньому процесі, який уособлює гнучке навчання в інтерактивному середовищі за допомогою контенту з усього світу, що є вільному доступі. В час технологічного прогресу технології стають

все більше широкодоступні людям. Метою розумного навчання є формування ефективного освітнього процесу за рахунок використання електронного середовища, що дає можливість розширити доступ до навчання всіх бажаючих навчатись. Тому, з'являється необхідність оцифрування всіх неелектронних джерел знань.

Для здійснення смарт-навчання необхідне відповідне технічне забезпечення і доступ до Інтернету. Використання сучасних технологій навчання (інтерактивних) та технологій здійснення навчального процесу за моделями: SmartClassroom, FlippedClassroom та ін. створюють умови здійснення креативного навчання [2].

Новітні засоби мультимедіа дають можливість здолати недоліки традиційної лекції, посилити її можливості, покращити результативність. Шляхом створення комплексного впливу на різні органи чуття, поєднуючи в собі звук, відео, графіку, текст та анімацію, лекція набуває більшої продуктивності.

За даними ЮНЕСКО, слухаючи, людина запам'ятовує 15% мовної інформації, дивлячись – 25% видимої інформації, коли бачить і слухає одночасно – 65% отриманої інформації. Зорова інформація, за даними різних психологічних джерел, є більш осмисленою та краще зберігається у пам'яті. Під час навчання головним джерелом інформації є мова вчителя, яка впливає на слухові аналізатори, мультимедійні технології розширюють арсенал зорових засобів транслявання інформації. [2, с. 132]. Слід зазначити, що потрібно правильно komponувати мову вчителя із засобами сприйняття. Переходити тільки на одну зону сприйняття (зорове, слухове, та ін.) буде не ефективним.

З використанням нової форми подання інформації з'являються й нові вимоги щодо навчання та зацікавлення використання нових методів та джерел навчання. Особлива увага приділяється управлінню навчальним контентом.

Проблемою впровадження технологій смарт освіти в Україні є недостатнє розуміння перспектив та всіх можливостей даної технології а також обмежені технічні можливості окремих навчальних закладів (відсутність технічного та програмного забезпечення, обмеження доступу в інтернет та ін.)

Одним із вирішень даної проблеми може бути створення урядом стратегії розвитку smart-технологій, що будуть спрямовані на співробітництво з досвідченими компаніями даної сфери та виробництво вітчизняних аналогів згідно світових стандартів, що підкріпиться підвищенням рівня матеріально-технічної бази освітніх закладів.

Підготовка кваліфікованих спеціалістів у галузі smart-технологій дозволить Україні конкурувати з іншими країнами та виробляти продукцію, яка використовуватиметься не тільки у навчанні, але і в інших сферах життя суспільства. Приділення достатньої уваги технологіям майбутнього і достатня матеріальна підтримка smart-технологій дозволить Україні стати на новий рівень розвитку [4, с. 18].

З появою інформаційних технологій в сучасному світі виникає широке коло універсальних концепцій. Нові концепції одразу адаптуються в роботі до інших. Сучасним напрямком розвитку інформаційно-комунікаційних технологій стала концепція BYOD. BYOD - ідея, згідно з якою співробітникам рекомендується використовувати особисті мобільні пристрої (телефони, планшети, ноутбуки) для доступу до корпоративних даних та систем. BYOD (від англ. Bring your own device) з'явився в корпоративній культурі зарубіжних організацій, але переосмислений для використання в освітній діяльності. Цей термін використовується з 2005 року та запропонований Р Белагасом у роботі «BYOD: Bring Your Own Device» [5].

В сфері освіти BYOD висвітлюється як використання мобільного телефону в якості додаткового джерела інформації при виконанні різного роду занять, в тому числі й самостійних. Найбільш розповсюджений спосіб застосування власного смартфона полягає у відтворенні електронної версії навчального підручника, який знаходиться у вільному доступі або через використання дистанційної платформи.

Метою BYOD в освітньому процесі є заохочення, не заборона вчителем, а скоріше мотивація використання своїх пристроїв для виконання завдань учнями.

Застосування цих технологій в освіті допомагає спростувати важливі та актуальні проблеми в сучасній сфері освіти.

Сфера розробки мобільних додатків активно розвивається, кількість щодня примножується, а вже наявні програми вдосконалюються. В такій численності непросто розібратись, особливо вчителю, який звик використовувати традиційні методи підходу у навчанні і знайомиться з новими технологічними способами у викладанні. Розробка занять за допомогою мобільних додатків повинна враховувати наступні чинники:

1. Операційна система смартфона. (Android, iOS або Windows). Додаток може бути доступний на одній з платформ, для кожної свої вимоги до розробки;
2. Обсяг додатку в мегабайтах. Пріоритетним є розробка або вибір для використання додатків з мінімальним обсягом пам'яті, який він займає на мобільному пристрої. Впорядкована стисла інформація буде доречною;
3. Доступність, яка напряду стосується ціни. Є безліч безкоштовних додатків для встановлення. Також потрібно бути уважним, бо деякі програми безкоштовно надають тільки неповну версію (демо-версію);
4. Рейтинг. Звичайно ж аналіз відгуків вже наявних споживачів програмного забезпечення допоможе застерегтись від неприємного досвіду користування додатком. Вчитель попередньо має дослідити цю інформацію та зробити свій висновок щодо встановлення та використання. Також, не завжди високий рейтинг гарантує якість та низький рейтинг погану якість;
5. Інтерфейс. Особливо важливо, щоб завдання в додатку були зрозуміло та доступно сформульовані, не перевантажені зайвим текстом та графічним оформленням.

Принцип BYOD є новим напрямком в області інформаційних і комунікаційних технологій в навчанні. Очевидні переваги його використання, і в той же час є невирішені питання, які перешкоджають його інтегрування в освітній процес. У зв'язку з цим потрібно вдосконалення навчально-методичної бази з даної тематики, а також підвищення рівня інформаційної компетентності вчителів [6, с.14].

Отже, нові методи та форми подачі навчального матеріалу сприяють покращенню сприйняття інформації усіма учасниками освітнього процесу. Враховуючи нові тенденції, впровадження smart-освіти та e-learning ефективно впливає як на зорову так і на слухову форми сприйняття. А принцип BYOD сприяє вільному доступу до всіх видів оцифрованих навчальних матеріалів.

Література:

1. SMART-освіта та особливості її впровадження в Україні / Гінкул А., Магурян Я./ Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.) : тези доповідей.– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – с. 29-31 -252 с.
2. «Що таке SmartEducation?» - Розумна освіта для розумного суспільства–2017р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://smarteducatoin.blogspot.com/2017/06/smart-education.html?m=1>
3. Використання мультимедійних технологій у підвищенні ефективності лекційного процесу викладання навчальної дисципліни/ С. Радченко/ Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.) : тези доповідей.– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – с. 131-135 -252 с.
4. Смарт-перспективи в освіті: розвантажувальні технології/ В. Кондрашова-Діденко, Л. Діденко, Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.) : тези доповідей.– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – с. 18 -252 с.
5. Rheingold, H. Smart Mobs. The Next Social Revolution [Text] / H. Rheingold. – Cambridge, MA: Basic Books, 2002.
6. Технологія BYOD, як інструмент SMART освіти/ Ю. Білявська / Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.) : тези доповідей.– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – с. 12-14 -252 с.

НОТАТКИ

